MOLDOVA
PERSPECTIVE ECONOMICE

MAI 2026

SUBIECT SPECIAL: PIAȚA MUNCII DIN MOLDOVA -
ÎN TRANSFORMARE LENTĂ DAR REZILIENTĂ ÎN FAȚA PRESIUNILOR

WORLD BANK GROUP

CUPRINS

REZUMATUL EXECUTIV 1

EVOLUȚII ECONOMICE RECENTE 2

PERSPECTIVE PE TERMEN MEDIU 5

CASETA 1. IMPACTUL ECONOMIC AL CONFLICTULUI DIN ORIENTUL MIJLOCIU 5

CASETA 2. IMPACTUL MACROECONOMIC AL REFORMELOR PLANULUI UE DE CREȘTERE ÎN MOLDOVA 9

PIAȚA MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA – ÎN TRANSFORMARE LENTĂ DAR REZILIENTĂ ÎN FAȚA PRESIUNILOR 12

REFERINȚE 20

Acest document este o traducere a versiunii originale în limba engleză. În cazul unor diferențe de interpretare sau neconcordanțe, versiunea în limba engleză prevalează și este considerată textul oficial și de referință.

REZUMATUL EXECUTIV

Economia Republicii Moldova este estimată să înregistreze o creștere modestă în anul 2026, pe fondul persistenței efectelor șocurilor energetice și al impactului indirect generat de războiul Federației Ruse împotriva Ucrainei, factori care continuă să afecteze activitatea economică și să mențină dezechilibre fiscale și externe la niveluri ridicate. Cu toate acestea, cererea internă a manifestat o anumită reziliență, susținută de majorarea salariilor reale și de măsurile de sprijin social. Politica monetară a fost orientată către consolidarea caracterului restrictiv, în contextul reapariției presiunilor inflaționiste, în timp ce politica fiscală urmărește limitarea deficitului bugetar concomitent cu asigurarea finanțării serviciilor publice esențiale și a investițiilor prioritare. Pe termen mediu, perspectivele de creștere economică rămân favorabile, însă acestea depind de menținerea stabilității macroeconomice și de implementarea la timp a reformelor prevăzute în cadrul Planului de Creștere al Uniunii Europene pentru Republica Moldova. Pe măsură ce ritmul de creștere economică se consolidează, iar inflația se temperează, incidența sărăciei este de așteptat să se reducă gradual. Totuși, rata de participare la piața muncii și gradul de ocupare se mențin sub nivelul potențial. Transformarea rezilienței economiei în câștiguri sustenabile de ocupare necesită stimularea participării pe piața muncii – în special în rândul femeilor și al tinerilor –, consolidarea tranziției de la sistemul educațional către piața muncii și o mai bună corelare a competențelor cu cererea de forță de muncă, valorificarea potențialului migrației și al diasporei, precum și îmbunătățirea mediului de afaceri, în vederea creșterii productivității și extinderii ocupării formale **(Nota specială: Piața muncii din Republica Moldova – rezilientă sub presiune, dar cu transformări lente).**

EVOLUȚII ECONOMICE RECENTE

Creșterea s-a redresat la 2,4 la sută în 2025, susținută de o cerere internă rezilientă și de o performanță agricolă mai puternică în a doua jumătate a anului.

După ce a stagnat la începutul anului 2025 în contextul unei crize energetice interne severe care a perturbat producția industrială și a crescut importurile, economia și-a revenit puternic în a doua jumătate a anului. Activitatea de construcții mai puternică și achizițiile crescute de utilaje și echipamente au propulsat formarea de capital la o creștere de 16,9 la sută — cea mai puternică din 2015 — alături de o creștere solidă a consumului privat de 4 la sută. Factorii cheie ai cererii au inclus o creștere robustă a creditului, creșterea încrederii investitorilor după alegerile generale, creșteri reale ale salariilor de 1,9% în contextul unei inflații moderate și extinderea cheltuielilor de asistență socială, care au crescut cu 6,7% în termeni reali. Cu toate acestea, comerțul extern a rămas un obstacol semnificativ pentru creștere, scăzând 5,8 puncte procentuale (Figura 1). Reflectând importurile[1] mai mari de energie și cererea internă robustă, importurile au crescut cu aproape 13%. În pofida unei creșteri puternice în a doua jumătate a anului, volumele exporturilor au crescut cu doar 4,4 la sută în 2025 (după ce s-au contractat în 2024), pe măsură ce lipsurile legate de secetă în livrările agroalimentare—în special cereale și alte produse alimentare—au suprimat exporturile la începutul anului, iar cererea externă redusă a afectat exporturile manufacturate, inclusiv utilaje și aparate mecanice.

Figura 1. Contribuția la creștere, puncte procentuale

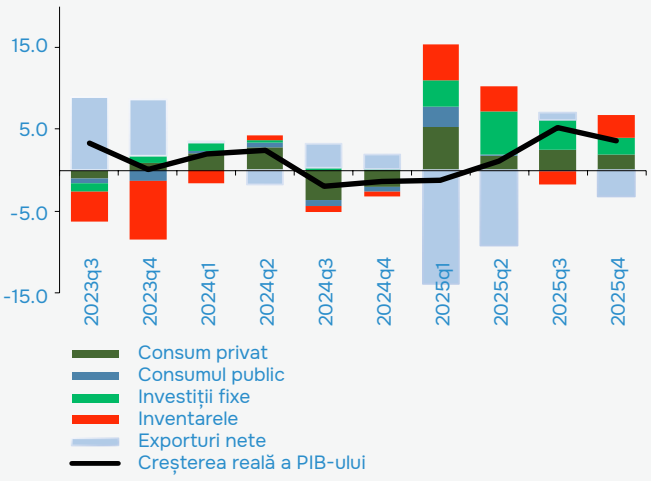

Sursa: Calculele autorului pe baza datelor de la Institutul Național de Statistică

Pe partea de producție, redresarea a fost în mare parte pe scară largă.

Pe partea de ofertă, TIC a rămas principalul motor de creștere în 2025, contribuind cu 0,9 puncte procentuale la creșterea PIB-ului, deoarece valoarea adăugată sectorială a crescut cu 12,5%. Agricultura a avut, de asemenea, o contribuție puternică (0,8 pp; valoarea adăugată a crescut cu 10,7%), reflectând în mare parte randamente îmbunătățite și o revenire a producției agricole după perturbările anterioare cauzate de vreme. Construcțiile au adăugat 0,5 pp, în concordanță cu redresarea investițiilor și dinamica solidă a credi-

[1] Creșterea importurilor de energie reflectă parțial importuri de electricitate din regiunea de pe malul stâng al râului Nistru, care nu fusese înregistrate anterior.

tului — în special pentru imobiliare și activități conexe, pe fondul sprijinului politic continuu. Producerea a revenit pe teren pozitiv (0,2 pp; valoarea adăugată a crescut cu 3,0%), cu creșteri în segmente mai dinamice, orientate spre export (producția de uleiuri și grăsimi vegetale și animale, produse de calculatoare, electronice și optice, și industria metalurgică) care au compensat parțial slăbiciunea industriilor din lanțul de aprovizionare auto (scăderi accentuate în fabricarea echipamentelor electrice). Sectorul energetic a avut un impact în general neutru asupra creșterii agregate, în timp ce comerțul en-gros și cu amănuntul, precum și transportul și depozitarea, au cântărit fiecare activitatea, scăzând cu 0,3 pp din creșterea PIB-ului.

Indicatorii de frecvență înaltă indică o redresare continuă la începutul anului 2026.

Pe baza creșterilor înregistrate în 2025, producția industrială din ianuarie-februarie 2026 a crescut cu 3,1 la sută față de anul precedent, deși februarie a înregistrat deja o scădere de 2,5 la sută (Figura 2). Ascensiunea industriei a fost determinată în principal de redresarea producției de alimente, ulei, textile, produse metalice fabricate și vehicule cu motor — segmente orientate în mare parte spre export. Și comerțul real cu amănuntul a crescut, cu 10,8 la sută anual, susținut de relaxarea presiunilor asupra prețurilor și de revenirea activității economice. Exporturile de bunuri au crescut cu aproximativ 27% până în februarie, impulsionate de vânzările agricole și alimentare mai puternice, pe măsură ce livrările către UE au crescut brusc. Importurile au crescut cu 13% în același timp, reducând deficitul comercial. Mai mult, producția agricolă a crescut cu 8,6% în primul trimestru al anului 2026. Împreună cu condițiile climatice favorabile, acest lucru indică perspectiva unei recolte generoase în acest an.

Figura 2. Indicatori pe termen scurt selectați

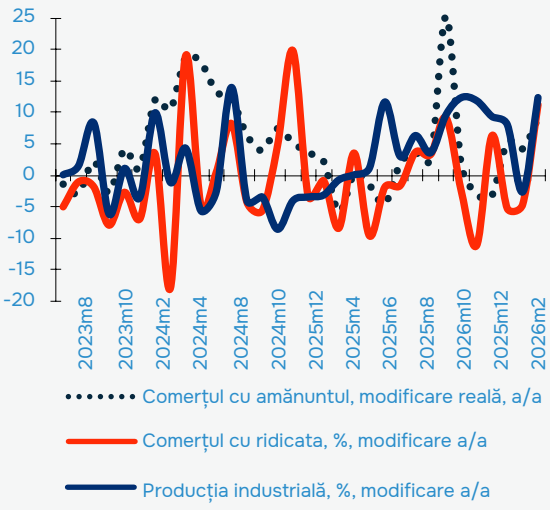

Sursa: Calculele autorului pe baza datelor de la Institutul Național de Statistică

Figura 3. Indicatori monetari și IPC

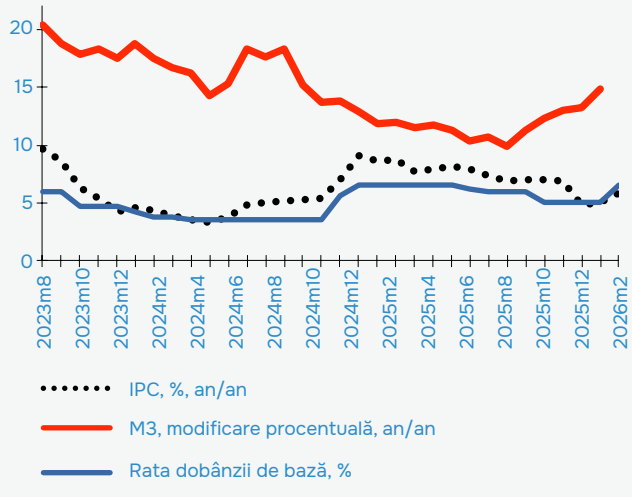

Sursa: Calculele autorului bazate pe date de la Biroul Național de Statistică

Inflația a rămas ridicată în 2025, determinată de presiuni persistente pe partea ofertei și de cererea internă încă robustă.

Cu o medie de 7,8 la sută — sub vârfurile anterioare, dar peste intervalul țintă al Băncii Naționale a Moldovei (NBM) — acest lucru reflectă o normalizare doar parțială a dinamicii prețurilor. Deși inflația generală s-a moderat spre sfârșitul anului (Figura 3), presiunile subiacente au rămas largi. Prețurile la energie și alimente au fost principalii factori de contribuție. Inflația energetică a rezultat din ajustările tarifare reglementate după trecerea Moldovei la electricitatea la prețul pieței UE, după oprirea tranzitului gazelor rusești prin Ucraina, crescând costurile pentru gospodării și firme. În același timp, vremea nefavorabilă a limitat oferta agricolă în prima jumătate a anului, menținând prețurile alimentelor ridicate și consolidând inflația generală.

Urmare a conflictului din Orientul Mijlociu și șocul următor al prețurilor la petrol și gaz, inflația a crescut din nou în 2026.

Până în aprilie 2026, inflația a crescut la 6,8 la sută, depășind limita superioară a coridorului țintă. Prețurile produselor non-alimentare au accelerat (7,1% față de 1,9% în februarie), determinate de creșteri puternice ale carburanților, încălțăminte, materiale de construcții și medicamente. Între timp, inflația pentru produsele alimentare a scăzut (6,3% față de 6,9%), alături de prețurile la servicii care s-au moderat și ele (6,9% față de 7%), în pofida creșterilor în alimentarea cu apă și canalizarea, electricitate, transport de pasageri și catering.

Ca răspuns la presiunile inflaționiste reînnoite, Banca Națională a Moldovei a înăsprit politica monetară la începutul anului 2026.

Înăsprirea politicii din mai 2026 a ridicat rata de bază înapoi la 6,5%, care este nivelul din primul trimestru al anului 2025. Din trimestrul 3 2025, NBM a început o relaxare precaută, iar în trimestrul 4 2025, relaxarea a fost întărită prin reduceri ale cerințelor de rezerve (de asemenea ultima dată în februarie) și o reducere a ratei de bază la 5 la sută. Cu toate acestea, efectele de propagare a conflictului din Orientul Mijlociu, în special prin creșterea prețurilor la energie și mărfuri și presiunile inflaționiste rezultate, au determinat o inversare a poziției politice temporare. Banca centrală a răspuns prin creșterea ratei de bază la începutul lunii mai, înăsprind astfel condițiile monetare pentru a limita efectele de a doua rundă. Deși moneda largă a rămas robustă, încetinind pe parcursul celei mai mari părți ai anului 2025 înainte de a se redresa spre sfârșitul anului, lichiditatea excedentară a fost semnificativ mai mică decât la începutul anului 2025.

O politică monetară mai acomodativă s-a reflectat în performanța sectorului bancar.

Sectorul bancar rămâne bine capitalizat și foarte lichid, chiar dacă creșterea creditului a fost puternică în 2025 și începutul anului 2026. Creditul către economie s-a extins rapid, crescând cu 26,5 la sută în 2025 și rămânând ridicat la 25 la sută față de anul precedent până la sfârșitul lunii martie 2026, reflectând în mare parte o creștere puternică a creditelor ipotecare și a finanțării legate de comerț. Creșterea creditului ipotecar pare să fi fost susținută de o combinație de stimulente politice (Prima Casă Plus), condiții de finanțare mai ușoare (relaxarea NBM), dinamica prețurilor (costuri mai mari de construcție și presiuni continue de urbanizare) și o creștere puternică a venitului disponibil (creșterea salariilor), băncile fiind bine poziționate pentru a satisface cererea. Rata medie ponderată a dobânzii pentru noile împrumuturi în moneda națională a înregistrat 9,04 la sută în martie, de la vârful de 9,3 la sută din august 2025.

În ciuda expansiunii rapide a creditului, riscurile de stabilitate financiară rămân limitate, susținute de tampoane prudențiale substanțiale.

Raportul de suficiență a capitalului rămâne mult peste 20 la sută, în timp ce raportul de acoperire a lichidității era de 296 la sută la sfârșitul lunii martie, depășind cu mult atât minimul de reglementare de 100 la sută, cât și nivelurile dinainte de 2022 — reflectând o lichiditate amplă într-un context de intermediere financiară încă scăzută și de profunzime limitată a pieței. Profitabilitatea s-a consolidat în 2025, cu un RoA de 2,7% și RoE de 16,9%, scăzând doar marginal în primul trimestru al anului 2026, ceea ce indică marje rezistente. În același timp, calitatea activelor a rămas în general stabilă, creditele neperformante (NPL-urile) menținându-se ușor peste 4% până la sfârșitul anului 2025 și începutul anului 2026, sugerând că creșterea rapidă a creditului nu s-a tradus printr-o deteriorare semnificativă a bilanțului. În paralel, sectorul asigurărilor a menținut protecții ample de solvabilitate (solvabilitate generală de aproximativ 180% în trimestrul 3 2025), iar segmentul creditelor non-bancare s-a extins și el în 2025, deși cu o bază mai mică decât băncile. Per ansamblu, sectorul financiar continuă să demonstreze reziliență și capacitate de a susține activitatea economică, păstrând în același timp stabilitatea.

Figura 4. Datoria externă (ED) și contul curent (CA)

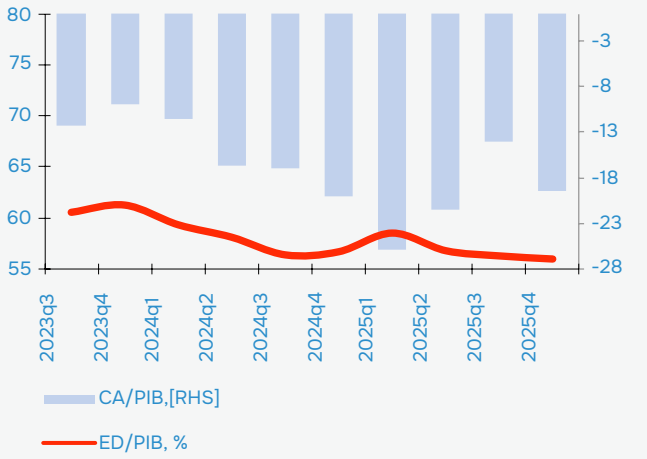

Figura 5. Remiteri, procent, schimbare de la un an la altul

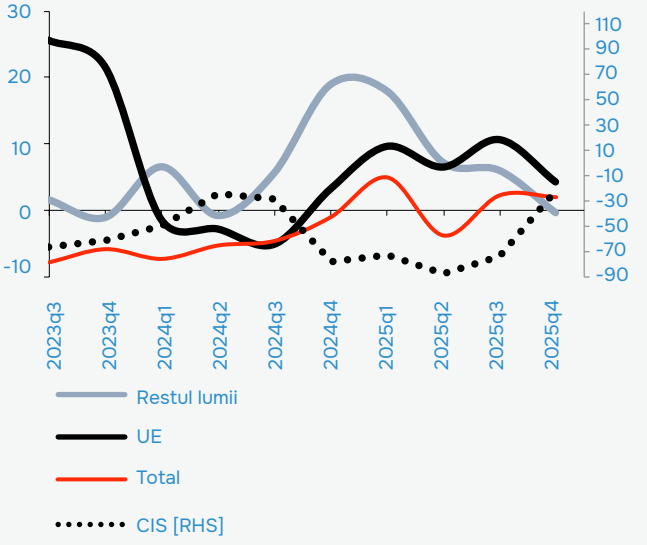

Sursa: Calculele autorului bazate pe date de la BNM.

Deficitul contului curent s-a lărgit brusc în 2025, determinat de un decalaj comercial mai mare și de fluxuri de venituri mai slabe, deși rezervele au rămas puternice.

În 2025, poziția externă a Republicii Moldova a rămas sub presiune: deficitul contului curent (CAD) a totalizat 3,55 miliarde EUR (aproximativ 19,6% din PIB), atingând un vârf în T1 (-25,9% din PIB), restrângându-se în T3 (-14,0%) și lărgindu-se din nou în T4 (-19,4%) (Figura 4).[2] Deteriorarea a fost determinată în principal de deficitul mare de comerț cu bunuri (30% din PIB în 2025), pe fondul unor volume mari de importuri și im-

porturi mari de energie, inclusiv importuri de energie și electricitate de aproximativ 8,1% din PIB, cu o creștere accentuată în trimestrul 4 (482,9 milioane EUR; +27,3% de la an la an). Deși volumele exporturilor de bunuri și-au revenit mai târziu pe parcursul anului, importurile au rămas ridicate, menținând decalajul comercial larg. Factorii compensatori au venit din servicii și transferuri: surplusul serviciilor s-a consolidat la aproximativ 4,5% din PIB în 2025, susținut de IT și transport puternice. Veniturile secundare au rămas un tampon cheie (aproximativ 8,1% din PIB în 2025), dar dinamica remiterilor s-a atenuat, în concordanță cu fluxurile mai slabe din țările CSI. Finanțarea s-a bazat considerabil pe depozite/canale valutare alături de împrumuturi și sprijin oficial. Contul financiar a înregistrat intrări nete mari, compatibile cu nevoile de finanțare externă, cu fluxuri de valută și depozite care finanțează o parte semnificativă din CAD, alături de finanțarea din cadrul Planului de Creștere al UE. În pofida dezechilibrului mare, tampoanele au rămas puternice: BNM raportează active de rezervă de 6,1 miliarde USD la sfârșitul lunii martie 2026, acoperind mai mult de 4 luni de importuri, în timp ce datoria externă a crescut cu 1,8 pp în 2025, ajungând la 58,5% din PIB.

Deficitul fiscal a rămas, în linii mari, stabil, la aproximativ 4 la sută din PIB în 2025, reflectând un rezultat puternic al veniturilor care a compensat în mare măsură presiunile mai mari ale cheltuielilor.

Performanța veniturilor a fost dinamică, crescând cu 13,8 la sută, susținută de colectări robuste din contribuțiile de asistență socială (+13 la sută), TVA (12 la sută) și granturi externe (80 la sută) (Figura 6). Cheltuielile au crescut cu 13,7%, rămânând puternic concentrate pe sectoarele sociale și educație, reflectând parțial răspunsurile la șocurile recente (Figura 7). Cheltuielile sociale au crescut cu 15,2 la sută, reflectând în principal presiunile structurale cauzate de indexarea pensiilor și afluxul de noi beneficiari, dar și creșteri semnificative determinate de politici, inclusiv compensații în numerar pentru energie, introducerea subvențiilor la facturile de electricitate pentru gospodării și sprijin unic pentru pregătirea de școală. Totodată, cheltuielile salariale din sectorul public au crescut cu 13,2 la sută, suplinind presiunile generale ale cheltuielilor curente. Granturile acordate de stat au crescut cu mai mult decât de două ori, ajungând la aproximativ 1,7% din PIB. Investițiile de capital au crescut cu peste 30 la sută, mărindu-se cu 0,2 puncte procentuale și ajungând la 1,2% din PIB, reflectând eforturile de a consolida gestionarea investițiilor publice. Între timp, plățile dobânzilor au scăzut, reflectând o dependență mai mare de împrumuturi concesionale din partea partenerilor multilaterali și bilaterali. Tampoanele fiscale au rămas puternice, cu rezerve de numerar mai mari, în timp ce datoria guvernamentală generală a crescut modest la 39,2% din PIB, de la 38,8% în 2024, pe măsură ce accesul la finanțare concesională a crescut.

Deficitul fiscal în primul trimestru al anului 2026 a reprezentat 2,5% din PIB-ul estimat.

Atât veniturile, cât și creșterea cheltuielilor au încetinit (la aproximativ 8% creștere de la an la an), iar deficitul a rămas peste nivelul corespunzător în 2025. Bugetul pentru 2026 a fost aprobat cu un deficit de 5,7 la sută, încadrat în jurul Planului de Creștere susținut de UE (2025–2027, 1,9 miliarde EUR), care prioritizează accelerarea reformelor și a investițiilor, alături de trei schimbări majore de politică: (i) o administrare fiscală și vamală mai puternică (inclusiv instrumente pentru limitarea economiei din umbră), (ii) energie mai țintită-sprijin pentru vulnerabilitate prin mecanisme de compensare și (iii) ajustarea continuă a beneficiilor sociale, inclusiv pensia minimă și alte alocații finanțate de bugetul de stat. Cu toate acestea, noul context impune reprioritizarea planurilor pentru 2026.

Figura 6. Performanța fiscală

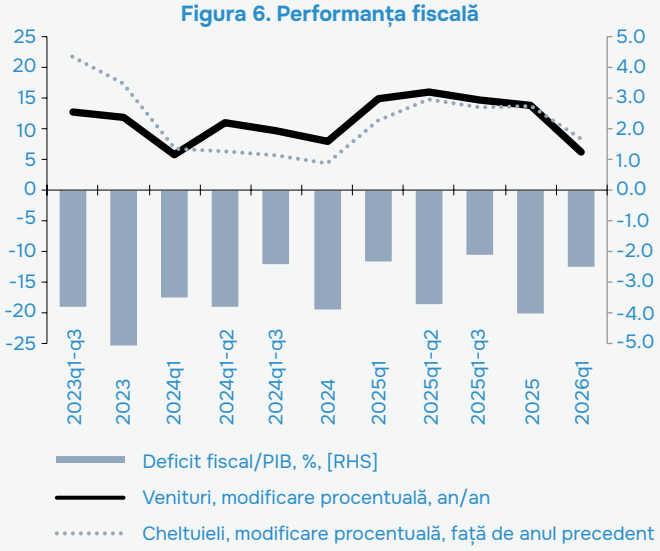

Figura 7. Contribuția la creșterea cheltuielilor, puncte procentuale

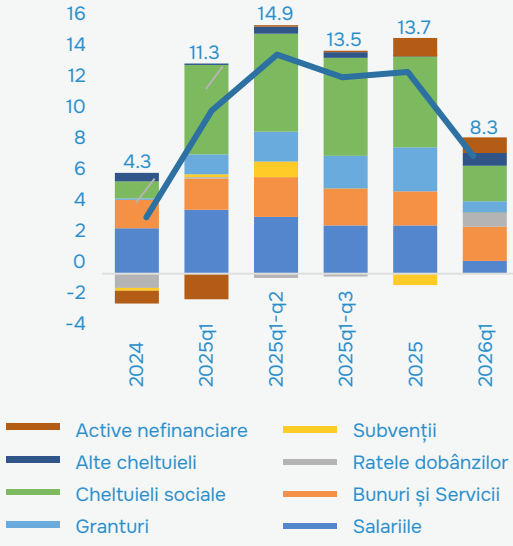

Sursa: calculele autorului bazate pe date de la MinFin.

[2] Electricitatea furnizată din regiunile de pe malul stâng al râului Nistru nu era înregistrată anterior în statisticile oficiale ale Moldovei ca importuri. După trecerea către furnizorii de energie electrică din UE, importurile de produse minerale au crescut semnificativ.

PERSPECTIVE PE TERMEN MEDIU

Se preconizează că creșterea în 2026 va încetini la 1,9 la sută, fiind determinată de efectele de propagare a conflictului din Orientul Mijlociu și de creșterea prețurilor.

Cererea externă mai slabă și prețurile mai ridicate la energie și alimente (Moldovei Caseta) sunt proiectate să mențină creșterea sub 2% în 2026, transporturile și agricultura confruntându-se cu presiuni de costuri din cauza prețurilor mai mari la combustibil și îngrășăminte. Se așteaptă ca consumul privat să se modereze, pe măsură ce presiunile inflaționiste persistă, iar veniturile reale disponibile se recuperează doar lent, în timp ce incertitudinea apasă asupra sentimentului și cheltuielilor. Se așteaptă ca formarea de capital să rămână robustă, susținută de o extindere a investițiilor publice finanțate prin Fondul de Creștere a UE. Între timp, stagnarea exporturilor nete este estimată să se diminueze pe măsură ce cererea internă mai slabă temperează creșterea importurilor, chiar dacă performanța exporturilor se îmbunătățește doar treptat.

Se așteaptă ca creșterea să rămână moderată pe termen scurt, înainte de a reveni treptat la potențial către sfârșitul anului 2027, susținută de reformele aderării la UE și de o redresare a investițiilor private.

Pe măsură ce se preconizează că șocurile externe se vor estompa, creșterea ar trebui să accelereze în 2027–28, impulsionată de creșterea productivității și de reformele și investițiile legate de UE. Se preconizează că PIB-ul real va crește în medie cu aproximativ 3,1% în perioada 2027–28, cu investițiile și consumul privat rămânând principalii factori susținuți de fondurile UE și de creșterea continuă a veniturilor gospodăriilor. Creșterea veniturilor reale, susținută de o piață a muncii în îmbunătățire, venituri agricole mai mari și cheltuieli sociale solide, va ajuta la stabilizarea treptată a sărăciei de la 21,1% în 2025 la 19,6% în 2028. Exporturile nete sunt proiectate să aducă o contribuție mai pozitivă pe măsură ce integrarea mai profundă în UE accelerează creșterea exporturilor, în special în segmentele cu valoare adăugată mai ridicată. Serviciile — în special IT-ul — sunt așteptate să conducă extinderea, în timp ce industria și agricultura sunt proiectate să își revină pe măsură ce cererea externă se stabilizează, iar reformele întăresc competitivitatea și reziliența. În timp, se așteaptă ca agricultura să beneficieze de reforme și investiții aliniate la UE care să crească productivitatea și reziliența climatică, susținând o redresare treptată a volumelor și capacității de export. Linia de bază depinde de implementarea la timp a Planului de Creștere al UE, care se așteaptă să reducă blocajele în domeniul energiei și logisticii și să crească productivitatea pe termen mediu.

Caseta 1. Impactul economic al conflictului din Orientul Mijlociu asupra Moldovei

O nouă escaladare a conflictului din Orientul Mijlociu în 2026 este așteptată să se transmită către Moldova în principal prin șocuri externe de prețuri și cerere. Fiind o economie mică, deschisă și dependentă de importurile de energie , Moldova este deosebit de vulnerabilă la fluctuațiile prețurilor globale ale mărfurilor și la dinamica creșterii regionale. Se preconizează că șocul va crește presiunile inflaționiste, va comprima veniturile reale și va slăbi cererea internă, rezultând într-o creștere economică mai lentă. Presupunerea pentru simulare este o creștere de 50% a prețului petrolului, precum și a prețului benzinei, și o creștere de 30% a îngrășămintelor. Per ansamblu, se estimează că PIB-ul va scădea cu aproximativ 0,9 pp în scenariul de bază.

Canale de transmisie

Efectele conflictului se transmit prin mai multe canale de întărire care modelează împreună rezultatele macroeconomice.

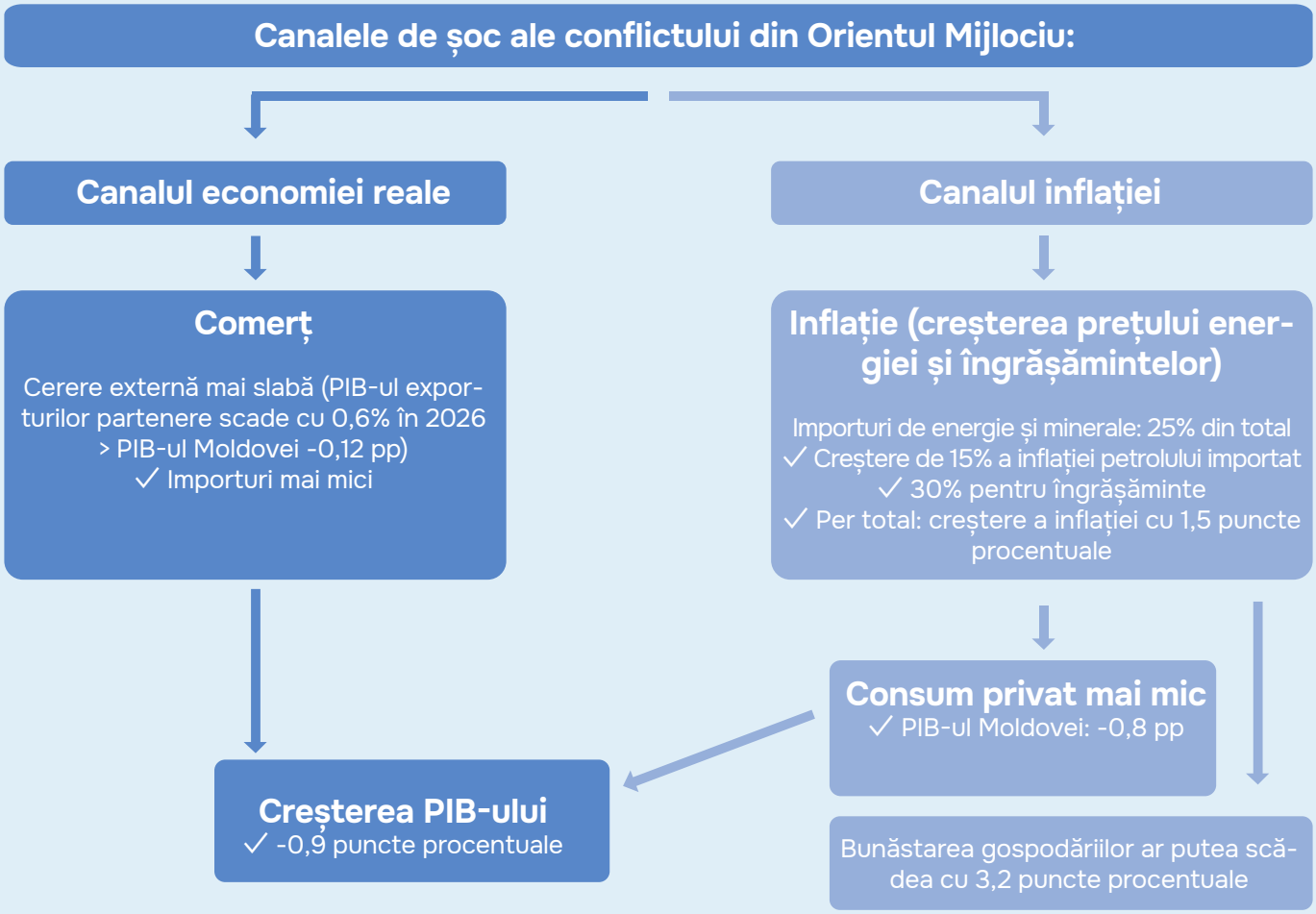

Canalul economiei reale (Comerț și cerere externă)

- O încetinire a creșterii economice a principalilor parteneri comerciali (indicată printr-o scădere de 0,6% a PIB-ului acestora) reduce cererea de export a Moldovei, reducând în mod direct producția internă cu aproximativ 0,23 pp din PIB. Totodată, activitatea internă mai slabă duce la o scădere a cererii de importuri, ceea ce compensează parțial presiunile asupra balanței externe, dar reflectă în principal condiții economice slabe. Per ansamblu, acest canal duce la o reducere a volumelor de tranzacții și la slăbirea impulsului de creștere.

Canalul inflației (Energie și prețuri la import)

- Dependența sporită a Moldovei de energia importată — reprezentând aproximativ un sfert din totalul importurilor — o face deosebit de vulnerabilă la șocurile globale de prețuri. O creștere de 50% a prețurilor la petrol și gaze crește costurile de import și se estimează că va genera o creștere de aproximativ 15% a inflației importate. Ca urmare, inflația prețurilor de consum crește cu aproximativ 1,1 pp, erodând puterea de cumpărare a gospodăriilor. Prețurile mai mari pentru bunurile esențiale reduc venitul real disponibil, conducând la o scădere a consumului privat echivalent cu aproximativ 0,9 pp din PIB. Acest lucru se traduce și printr-o deteriorare semnificativă a bunăstării gospodăriilor, estimată la aproximativ 3,2 pp, cu efecte mai puternice asupra gospodăriilor mai vulnerabile. În același timp, activitatea internă mai slabă duce la o scădere a importurilor.

Amplificare prin efectele secundare ale ofertei (agricultură și prețurile alimentelor)

- Șocul este amplificat și mai mult prin efectele secundare ale ofertei , în special în agricultură. Creșterea prețurilor la îngrășăminte (presupusă la +30%) crește costurile de producție într-un sector intern-cheie, ceea ce, la rândul său, crește prețurile alimentelor cu aproximativ 4,5%. Acest lucru adaugă aproximativ 0,8 pp la inflația generală. În același timp, costurile mai mari de producție și ineficiențele rezultate reduc producția, generând un impact negativ suplimentar asupra PIB-ului de aproximativ 0,4 pp.

Împreună, aceste canale se întăresc reciproc, prețurile mai ridicate suprimând cererea și limitând oferta, conducând la o ajustare macroeconomică mai persistentă.

- În 2026, șocul este cel mai pronunțat, cu o reducere a PIB-ului și a consumului, alături de o creștere bruscă a inflației cauzată de prețurile la energie și alimente.
- Din 2027 înainte, efectele încep să se diminueze pe măsură ce condițiile externe se stabilizează și efectele de bază dispar, permițând o redresare treptată a cererii și a dezinflației.
- Pe termen mediu, pierderile de producție rămân limitate, dar evidențiază vulnerabilitatea structurală a Moldovei la șocuri externe

Se așteaptă ca inflația să rămână ridicată în 2026.

Inflația medie din 2026 va reflecta transferul întârziat cauzat de costurile mai mari ale energiei și de presiunile reînnoite asupra prețurilor mijloacelor de producție — în special a îngrășămintelor — asupra prețurilor alimentelor. Prețurile la combustibil și lubrifianți au crescut deja semnificativ, crescând cu 12,8 la sută în total, determinate în special de o creștere accentuată a prețurilor la motorină (+31,1 la sută) și, într-o măsură mai mică, a prețurilor la benzină (+14,2 la sută). Se așteaptă ca aceste dinamici să se traducă prin costuri mai mari de producție agricolă, în principal prin creșterea inputurilor de combustibil, în timp ce impactul îngrășămintelor este probabil mai limitat, reflectând dependența continuă a Moldovei de importurile din Federația Rusă, unde creșterea prețurilor a fost mai puțin pronunțată. Achiziția de gaz pentru sezonul de încălzire 2026/2027 are loc de obicei în lunile de vară. În cazul unui conflict prelungit în Orientul Mijlociu, prețurile globale ridicate la gaz sunt așteptate să contribuie la costurile de achiziție și, cu o întârziere, să afecteze tarifele pentru consumatori din trimestrul patru al anului 2026, care coincide cu începutul sezonului de încălzire. În acest context, inflația este estimată să crească treptat pe parcursul anului 2026, cu o medie de aproximativ 7,2%. În scenariul de bază, prețurile ridicate la energie și alimente sunt așteptate să persiste în 2027, deși cu un impact în scădere, parțial datorită efectului de bază și relaxării presiunilor externe asupra prețurilor. Pe măsură ce aceste șocuri se disipează treptat, inflația este estimată să revină și să se stabilizeze în cadrul intervalului țintă al Băncii Naționale a Moldovei, de 5 la sută ±1,5 pp, pe termen mediu, susținută de moderarea prețurilor la mărfuri și o reechilibrare treptată a creșterii către exporturi. Totuși, aceste proiecții nu iau în considerare posibilele efecte inflaționiste ale reformei sistemului fiscal prevăzute, având în vedere că detaliile nu sunt încă cunoscute.

Pe măsură ce exporturile și investițiile directe străine (ISD) se întăresc, deficitul contului curent (CC) este așteptat să se reducă treptat, deși va rămâne ridicat, evidențiind vulnerabilități externe persistente.

În 2026, se așteaptă ca CAD să se extindă marginal pe măsură ce prețurile mai ridicate la energie și alimente vor persista. După ce a atins vârful de 19,8 la sută din PIB în 2026, se estimează că CAD va scădea sub 18 la sută din PIB pe orizontul proiecției. Se așteaptă ca ajustarea să fie determinată de doi factori principali. În primul rând, o recuperare treptată și diversificare a exporturilor, în special în domeniul serviciilor și comerțului orientat spre UE. În al doilea rând, dinamica importurilor de energie se așteaptă să se stabilizeze, pe măsură ce reformele continue privind securitatea energetică și investițiile în infrastructură încep să reducă dependența de sursele externe volatile de energie. Cu toate acestea, ritmul de ajustare este probabil moderat de intensitatea ridicată a importurilor investițiilor, ceea ce va menține cererea de import ridicată, în special pentru bunuri de capital și echipamente legate de energie. Acest lucru va limita viteza cu care CAD se poate micșora. Pe partea de finanțare, fluxurile de FDI sunt proiectate să crească, susținute de o integrare economică mai strânsă cu UE și de un mediu investițional îmbunătățit. În același timp, se așteaptă ca remiterile să se stabilizeze, după o scădere structurală a fluxurilor din țările CSI în perioada 2023–2025, ceea ce a redus o sursă istorică importantă de finanțare externă. Rezervele internaționale sunt proiectate să rămână la niveluri adecvate, oferind un tampon important împotriva șocurilor externe. Cu toate acestea, se așteaptă ca Moldova să continue să se bazeze pe finanțări externe concesionale—în special din partea UE—pentru a-și acoperi nevoile de finanțare externă. Acest lucru subliniază importanța menținerii unei gestionări solide a datoriilor externe și a accesului la finanțări concesionale pentru a asigura sustenabilitatea fiscală și externă.

Deficitul fiscal este estimat să rămână ridicat, reflectând strategia autorităților de a avansa cheltuielile legate de Planul de Creștere pentru a susține investițiile și convergența.

Deși veniturile generale sunt așteptate să scadă modest din cauza scăderii granturilor, mobilizarea veniturilor interne este estimată să rămână puternică, veniturile fiscale stabilizându-se la aproximativ 33% din PIB, susținute de redresarea economică continuă și îmbunătățiri ale conformării fiscale. Totodată, autoritățile au semnalat un efort reînnoit de reformare pentru consolidarea bazei de venituri și îmbunătățirea echității și eficienței, incluzând măsuri pentru lărgirea bazei fiscale, raționalizarea și consolidarea mai multor regimuri fiscale pe venitul personal, sprijinirea investițiilor prin prevederi reinvestite privind impozitul pe profit și simplificarea scutirilor de TVA ce vor fi adoptate deja în 2026. Pe partea de cheltuieli, se preconizează că cheltuielile vor atinge un vârf în 2026 și se vor modera treptat ulterior, dar vor rămâne peste nivelurile istorice, reflectând eforturile susținute de investiții publice. Cheltuielile de capital (non-financiare) sunt așteptate să crească constant până la 4 la sută din PIB până în 2028, susținute de îmbunătățiri în gestionarea investițiilor publice (PIM) și de extinderea finanțării în cadrul Fondului de Creștere a UE. Deși cheltuielile sociale vor rămâne cea mai mare categorie de cheltuieli, se așteaptă ca eficiența lor să se îmbunătățească prin o mai bună direcționare a beneficiilor, inclusiv reforme ale Fondului de Reducere a Vulnerabilității Energetice (EVRF). În paralel, un set de reforme structurale, inclusiv reguli fiscale consolidate, înființarea unui consiliu fiscal independent și instituționalizarea revizuirilor cheltuielilor sunt așteptate să limiteze creșterea cheltuielilor curente sub PIB-ul nominal în timp, îmbunătățind calitatea cheltuielilor. Ca urmare, atât deficitul fiscal, cât și datoria publică sunt proiectate să rămână peste nivelurile pre-pandemie, datoria publică crescând până la aproximativ 44% din PIB până în 2028. Deși această traiectorie rămâne în concordanță cu sustenabilitatea datoriei, ea subliniază importanța menținerii unei gestionări fiscale prudente, păstrării accesului la finanțare concesională și asigurării respectării regulii fiscale pe termen mediu.

În pofida unui nivel de bază în general favorabil, riscurile pentru această perspectivă rămân înclinate spre scădere, reflectând o combinație de riscuri externe crescute și constrângeri structurale interne, inclusiv vulnerabilități macro-financiare emergente.

Invazia prelungită a Rusiei asupra Ucrainei continuă să afecteze încrederea, comerțul și stabilitatea regională, în timp ce conflictul din Orientul Mijlociu prezintă riscuri suplimentare prin creșterea prețurilor globale la energie și îngrășăminte, precum și prin posibile perturbări ale piețelor comerciale și financiare. Moldova rămâne deosebit de expusă șocurilor externe, în special din partea unor parteneri cheie precum România, care reprezintă o cotă substanțială din exporturi. În timp ce riscurile directe de aprovizionare cu energie sunt atenuate de dependența Moldovei de România, principalul canal de transmitere a șocurilor globale funcționează prin prețurile la import și inflație, nu prin cantități.

Pe plan intern, slăbiciunile de guvernare, inclusiv capacitatea instituțională limitată, politizarea și corupția, continuă să reprezinte riscuri pentru implementarea reformelor și absorbția fondurilor UE, potențial tergiversând proiectele de investiții și încetinind creșterea.

În același timp, deficitele gemene persistente (cele fiscale și de cont curent) creează presiuni structurale în finanțare, subliniind necesitatea unei consolidări fiscale susținute, a unei coordonări mai bune a politicilor și a reformelor structurale pentru a consolida reziliența. Combinația dintre o piață a muncii închisă (vezi Tema specială despre provocările structurale ale muncii), o politică fiscală expansionistă (inclusiv investiții avansate și creșteri salariale), inflația ridicată și o poziție monetară relativ acomodativă ar putea crea presiuni pro-ciclice, complicând controlul inflației și crescând vulnerabilitățile macro-financiare.

Inflația constituie un risc macroeconomic cheie.

Creșteri suplimentare ale prețurilor la energie și mijloace de producție ar putea amplifica presiunile inflaționiste, erodând veniturile reale și afectând consumul și creșterea. Costurile mai mari pentru energiei, blocajele de guvernanță și presiunile sociale — în special legate de accesibilitatea energiei — ar putea pune și mai multă presiune pe impulsul reformelor și spațiul fiscal, în pofida măsurilor de sprijin existente deja pentru gospodării și firme. Aceste presiuni sunt amplificate de o piață a muncii tot mai închisă, care exercită o presiune ascendentă asupra salariilor. În acest context, reforma salarială publică reprezintă un risc fiscal și macroeconomic suplimentar. Se estimează că reforma va crește bugetul salarial cu aproximativ 5,2 miliarde MDL în 2027, ceea ce ar putea adăuga presiuni de cerere și complica administrarea fiscală dacă nu este compensată complet de câștiguri de eficiență sau măsuri de venituri. Mai larg, creșterea susținută a salariilor — atât în sectorul public, cât și în cel privat — ar putea slăbi competitivitatea și ar putea întări dinamica inflației, în special într-o economie mică și deschisă.

Riscurile emergente din sectorul financiar merită o vigilență sporită.

Expansiunea puternică a creditului — în mare parte determinată de creditele ipotecare — a crescut levierul gospodăriilor și a strâns legătura dintre sistemul bancar și dinamica imobiliară. Această tendință crește vulnerabilitatea la o posibilă corecție a prețurilor locuințelor: o scădere bruscă ar putea eroda bilanțurile gospodăriilor, slăbi capacitatea de a plăti datoria și duce. la creșterea creditelor neperformante. Acest lucru ar putea fi amplificat de rate ale dobânzilor mai mari, având în vedere că costurile ridicate ale împrumuturilor pot pune și mai multă presiune pe capacitatea de rambursare, mai ales în condiții de incertitudine externă sporită. Mai mult, aceste riscuri au o dimensiune fiscală, deoarece o parte semnificativă a creditelor ipotecare garantate de stat creează obligații contingente, punând o presiune suplimentară asupra finanțelor publice.

În același timp, există oportunitati importante de creștere.

Planul UE de Creștere are potențialul de a accelera impulsul reformelor (Caseta 2), de a atrage FDI și de a susține convergența prin: (i) creșterea potențialului prin concurență îmbunătățită, dinamici mai eficiente ale firmelor (intrare și ieșire) și o participare mai mare la forța de muncă; și(ii) reducerea vulnerabilității externe prin scăderea intensității importului de energie și îmbunătățirea conectivității. Provocările de guvernare, inclusiv capacitatea instituțională slabă, problemele de achiziții și pregătirea limitată pentru proiecte, reprezintă riscuri semnificative pentru implementarea cu succes, așa cum s-a dovedit în valurile anterioare de aderare la UE. Proiecțiile de bază din Tabelul 1 țin cont de aceste provocări de implementare, presupunând un ritm moderat al reformelor și absorbție a investițiilor. Cu toate acestea, întârzierile sau implementarea incompletă a reformelor și sub-utilizarea investițiilor planificate ar putea afecta perspectivele de creștere. Deși sprijinul UE oferă un tampon important, amploarea dezechilibrelor externe subliniază necesitatea unor reforme structurale susținute și eforturi de consolidare fiscală pe termen mediu.

Caseta 2. Impactul macroeconomic al reformelor Planului UE de Creștere în Moldova

Evaluarea impactului macroeconomic al reformelor politice în cadrul Planului UE de Creștere a Moldovei se bazează pe metodologia internațională care leagă reformele structurale de rezultatele macroeconomice prin canale cheie de transmisie—productivitatea totală a factorilor (TFP), participarea forței de muncă, prima de risc și investițiile. Un total de 153 de reforme au fost consolidate în 23 de scenarii de reformă, acoperind domenii precum dezvoltarea sectorului privat, guvernanța economică, conectivitatea, capitalul social și securitatea energetică. Reformele au fost cuantificate și cartografiate într-un model macroeconomic (MFMod), permițând estimarea impactului lor asupra PIB-ului, producției potențiale, ocupării forței de muncă și dinamicii investițiilor. Cadrul combină atât efectele reformei, cât și calea de extindere a investițiilor publice în cadrul Planului de Creștere al UE. Fiecare reformă este asociată cu un canal de transmisie — de exemplu, îmbunătățirile conectivității digitale cresc TFP, în timp ce reformele de guvernanță reduc prima de risc și stimulează investițiile. Magnitudinea fiecărei reforme este combinată cu estimări de elasticitate din literatura empirică pentru a determina efectul acesteia asupra variabilelor macroeconomice. Investițiile publice sunt proiectate să crească de la aproximativ 1,0% din PIB în 2024 la aproximativ 2,8% în 2028, înainte de a se stabiliza ușor peste 2% în anii exteriori.

Impactul estimat al Planului de Creștere al UE ar trebui interpretat ca o estimare de limită inferioară, deoarece simulările surprind doar efectele directe ale reformelor modelate și nu iau în considerare pe deplin potențialele efecte pozitive ale implementării. Acestea pot include creșteri de productivitate în sectoarele complementare, o încredere mai puternică a investitorilor, o credibilitate sporită în politici și îmbunătățiri instituționale mai largi care ar putea amplifica impactul economic general în timp. În plus, cadrul de simulare exclude anul 2025 și include prognoze pentru 2026, ambele fiind semnificativ afectate de șocuri externe. În special, perspectivele pentru 2026 reflectă costuri mai ridicate de achiziție a energiei electrice legate de conflictul din Orientul Mijlociu. Prin urmare, o parte din impactul pozitiv al implementării reformei este probabil compensat de aceste evoluții externe adverse, sugerând că efectele de bază ale reformelor pot fi mai puternice decât indică rezultatele simulate

Planul de creștere al UE	**153**
Dezvoltarea sectorului privat	32
Conectivitate și infrastructură digitală	11
Guvernarea economică	28
Capitalul social	21
Tranziția verde/capitalul natural	13
Securitate energetică și capital	24
Fundamentele	24

→

Planul de creștere al UE	**72**
Dezvoltarea sectorului privat	13
Conectivitate și infrastructură digitală	4
Economic goverance	16
Capitalul social	15
Tranziția verde/capitalul natural	0
Securitate energetică și capital	24
Fundamentele	1

→

23 de scenarii cu canalele macro

\+

Plan de investiții (al 24-lea)

Scenariul combinat de investiții și reformă structurală are cel mai puternic impact potențial asupra creșterii, cu o creștere cu 2,1 pp mai mare decât în scenariul de bază pentru 2030. Aceasta reflectă transmiterea reformelor prin productivitatea totală a factorilor, componenta de investiții a reformelor din cadrul Planului UE de creștere și prima de dobândă. Scenariul condus de investiții reprezintă, de asemenea, un impuls important pentru economie, deși la o magnitudine mai mică datorită conținutului ridicat de importuri din investiții, ceea ce tergiversează creșterea generală. Efectul pozitiv este în mare parte temporar și se estompează pe măsură ce ciclul investițiilor se maturizează, reflectând tiparul tipic observat în alte țări aderante la UE, unde cheltuielile pentru infrastructură stimulează cererea pe termen scurt, dar nu susțin creșterea pe termen lung de una singură. O distincție similară se observă în dinamica potențialului de producție: în timp ce investițiile stimulează în principal cererea pe termen scurt și au un efect imediat mai limitat asupra PIB-ului potențial, reformele structurale generează câștiguri mai durabile prin creșterea productivității și a capacității de bază a economiei. Efectul combinat este puțin mai mic decât suma impacturilor individuale din cauza suprapunerilor, constrângerilor de capacitate și factorilor moderativi, cum ar fi scurgerile de importuri și efectele de evicțiune.

Tabelul 1. Impactul real al ratei de creștere ale diferitelor scenarii de reformă

Scenarii	2026	2027	2028	2029	2030	Medie (2026-2030)
Nivel de bază, creștere reală a PIB-ului, % de variație	1.9	2.2	2.3	2.3	2.4	2.2
Doar investiții, creștere reală a PIB-ului, % de variație	2.3	2.5	2.5	2.5	2.7	2.5
Doar impactul politicilor/reformelor, creșterea reală a PIB-ului, % de variație	2.2	3.0	3.5	3.4	4.1	3.2
Scenariul combinat de investiții și reforme, creșterea reală a PIB-ului, % de variație	2.6	3.3	3.7	3.6	4.5	3.5

Sursa: simulări ale personalului Băncii Mondiale folosind modelul MFMOD.

Rezultatele simulării dezvăluie o eterogenitate substanțială între domeniile de reformă, un număr mic de măsuri explicând o mare parte din câștigurile de creștere proiectate. Simplificarea și dereglementarea permiselor pentru afaceri devin cea mai de impact reformă, crescând nivelul PIB-ului cu aproximativ 1 pp peste pragul de bază către 2030. Acest lucru reflectă constrângerile semnificative impuse în prezent de cadrul complex de reglementare al Moldovei, care include un număr ridicat de permise și cerințe administrative. Simplificarea acestor proceduri reduce costurile de conformitate, scade barierele de intrare și susține extinderea firmelor, deblocând astfel dinamismul sectorului privat și câștigurile de productivitate. Măsurile antifraudă și protecția intereselor financiare ale UE ar putea deveni o sursă importantă de creștere, cu efecte negative asupra economiei generale prin transparență bugetară mai puternică, sisteme judiciare și de recuperare a bunurilor infracționale, precum și instituții care gestionează fondurile UE. Acest lucru ar putea crește încrederea investitorilor, îmbunătăți eficiența investițiilor publice și ar putea ajuta Moldova să utilizeze mai eficient finanțarea Planului de Creștere pentru a susține locurile de muncă, productivitatea și convergența UE. Reformele privind securitatea și eficiența energetică se numără, de asemenea, printre cei mai puternici factori de creștere, crescând PIB-ul cu 0,8 pp față de linia de bază. Aceste reforme se concentrează pe extinderea energiei regenerabile, îmbunătățirea eficienței, consolidarea fiabilității rețelei și consolidarea integrării transfrontaliere pe piețele de electricitate și gaz. Având în vedere dependența sporită a Moldovei de energia importată, aceste măsuri nu doar susțin creșterea, ci sporesc și reziliența macroeconomică prin reducerea vulnerabilității la șocurile externe. În mod similar, extinderea educației duale și a competențelor digitale, împreună cu îmbunătățirile cadrului de insolvabilitate și faliment, ar putea crește PIB-ul cu aproximativ 0,9 pp față de nivelul de bază, subliniind rolul instituțiilor mai puternice, a unei alocări mai bune a resurselor și a încrederii mai mari a investitorilor. Îmbunătățirile infrastructurii de calitate, accesul la finanțare, gestionarea investițiilor publice, reformele vamale și statul de drept ar putea genera, de asemenea, câștiguri moderate, dar semnificative, fiecare adăugând aproximativ 0,2–0,3 puncte procentuale PIB-ului peste nivelul de bază. Aceste reforme funcționează prin canale pe termen mediu, inclusiv acumularea de capital uman, îmbunătățirea capacităților firmelor și standardele de producție îmbunătățite. Reforme suplimentare — precum reformarea procesului de achiziții, îmbunătățirea conectivității și infrastructurii digitale, programele de formare a profesorilor și dezvoltarea piețelor de capital — oferă sprijin complementar, cu impacturi estimate între 0,1 și 0,2 pp față de PIB peste nivelul de bază.

În contrast, mai multe reforme arată efecte directe limitate asupra PIB-ului în cadrul orizontului de simulare. Acestea includ măsuri de reformare a sistemului salarial, servicii sociale, restructurarea întreprinderilor de stat (ÎS), scheme de ajutor de stat și reforme din sectorul sănătății. În multe cazuri, impactul modest reflectă fie amploarea limitată a reformelor — cum ar fi numărul relativ mic de întreprinderi statale supuse restructurării — fie faptul că beneficiile se materializează în principal pe termen lung. De exemplu, reformele de protecție socială și sănătate joacă un rol esențial în îmbunătățirea bunăstării și echității, dar contribuția lor la creșterea economică pe termen scurt și mediu este mai puțin imediată și, prin urmare, nu este pe deplin surprinsă în model.

Per ansamblu, rezultatele subliniază rolul central al calității guvernanței, eficienței reglementărilor și reformelor sectorului energetic în stimularea creșterii. În același timp, acestea evidențiază importanța reformelor complementare în capitalul uman și eficacitatea sectorului public pentru susținerea convergenței pe termen lung. Aceste constatări sunt în concordanță cu dovezile din simulări similare de reformă din alte țări din regiune, unde îmbunătățirile calității instituționale, digitalizării și cadrelor de reglementare au fost identificate ca determinanți cheie ai performanței economice.

Tabelul 2. Creșterea în puncte procentuale a nivelurilor PIB-ului în diferite clustere de reformă

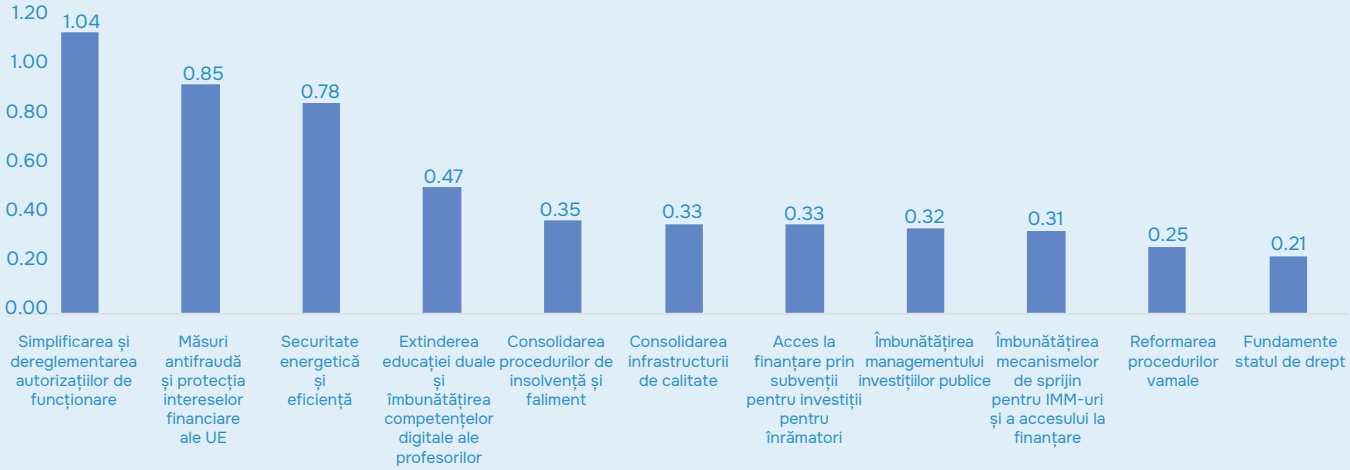

Note: Rezultatele depind de ipoteze precum implementarea completă, estimările elasticității și eficiența investițiilor, ceea ce implică incertitudine în jurul proiecțiilor.

Sursa: simulări ale personalului Băncii Mondiale folosind modelul MFMOD.

Tabelul 3. Indicatori macroeconomici cheie

	2020	2021	2022	2023	2024	2025F	2026F	2027F	2028F
PIB nominal, miliarde MDL	199,7	242,1	274,5	303,6	323,9	353,5	377,6	411,6	450,7
PIB, % variație reală	-8.3	13.9	-4.6	1.2	0.3	2.4	1.9	2.9	3.2
Consum, % variație reală	-5.8	14.8	-2.4	-1.4	1.3	3.5	1.6	2.7	2.8
Investiții brute fixe, % variație reală	5.6	1.9	-10.5	0.0	11.6	16.9	13.5	15.3	15.4
Exporturi, % variație reală	-14.9	17.5	29.7	4.8	-4.3	4.4	5.4	6.9	7.2
Importuri, % variație reală	-9.5	21.2	18.2	-5.1	5.7	12.6	7.7	8.8	9.0
Deflatorul PIB-ului, % variație	5.6	6.4	18.9	9.3	6.4	6.6	4.9	5.3	5.4
IPC, % variație, media	3.8	5.1	28.7	13.4	4.7	7.8	7.2	5.5	5.0
Soldul contului curent, % PIB	-7.7	-12.4	-17.1	-11.1	-16.5	-19.6	-19.8	-18.9	-17.7
Remiteri, % variație, USD	-0.4	13.8	-3.5	-2.1	-4.5	1.3	6.9	7.2	9.1
Termeni de schimburi comerciale, % variație	4.2	-3.8	-0.5	-7.2	10.0	0.1	0.1	0.5	0.8
Datoria externă, % PIB	70.1	63.7	65.9	60.7	56.7	58.5	60.6	64.0	66.5
Venituri la buget, % PIB	31.4	32.0	33.3	33.7	34.1	35.5	35.4	35.2	35.2
Cheltuieli bugetare, % PIB	36.7	33.9	36.5	38.7	38.0	39.5	40.0	39.2	39.0
Soldul fiscal, % PIB	-5.3	-1.9	-3.2	-5.0	-3.9	-4.0	-4.6	-4.0	-3.8
Datoria publică, % PIB	36.4	33.8	36.1	35.7	38.8	39.2	42.0	43.4	44.0

Notă: Proiecțiile nu includ reformele bugetare ale politicii fiscale sau măsurile de atenuare însoțitoare, deoarece designul specific, secvențierea și momentul acestor intervenții rămân în discuție.
Sursa: Autoritățile RM, proiecții ale Băncii Mondiale

Contacte: Marcel Chistruga, Sanja Madzarevic-Sujster
(+373) 22 262262 www.worldbank.org/en/country/moldova

PIAȚA MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA – ÎN TRANSFORMARE LENTĂ DAR REZILIENTĂ ÎN FAȚA PRESIUNILOR[3]

Piața muncii din Moldova a rezistat destul de bine în fața șocurilor recente.

Piața muncii din Moldova a demonstrat reziliență la șocurile recente, însă performanța de fond rămâne slabă. Participarea la forța de muncă (LFP) a crescut după pandemie, ajungând la 54 la sută în rândul persoanelor cu vârsta de 15–64 de ani în 2024, înainte de a scădea la 52,3 la sută în 2025, după adoptarea noului cadru al recensământului. În pofida acestei redresări, participarea rămâne scăzută conform standardelor internaționale și recent s-a diminuat, în special în rândul femeilor. Diferența de gen în participare s-a redus temporar - de la aproximativ 7 puncte procentuale în 2019 la 3 puncte procentuale în 2024 - dar s-a majorat din nou la peste 6 puncte procentuale în 2025. În ansamblu, fluctuațiile recente maschează o problemă mai fundamentală: Moldova continuă să se confrunte cu rate structural scăzute de participare și de ocupare.

Caseta 1. Noțiuni cheie privind piața muncii

- Rata de participare la forța de muncă: Proporția populației la vârsta aptă de muncă (15–64 ani) care este angajată sau caută activ un loc de muncă.
- Rata de ocupare: Proporția populației la vârstă aptă de muncă care este angajată.
- Rata șomajului: Proporția forței de muncă care caută activ un loc de muncă, dar nu reușește să-l identifice.
- Populația inactivă: Persoane care nu lucrează și nici nu caută un loc de muncă (de exemplu, studenți, pensionari, lucrători descurajați).
- Ocuparea informală: Locuri de muncă care nu beneficiază de contracte formale, protecție socială sau acoperire legală.
- NEET: Tineri care nu sunt angajați, nu urmează studii și nu participă la formare profesională.

Participarea la forța de muncă și ocuparea rămân mult sub potențial.

Ratele de participare sunt cele mai ridicate în rândul persoanelor aflate la vârsta aptă de muncă (25–54 de ani), considerate de regulă cel mai activ grup economic, dar chiar și pentru acest grup ele rămân sub reperele internaționale. O participare majorată din 2019 a fost observată în rândul lucrătorilor de 25–34 de ani și 55–64 de ani, în timp ce participarea tinerilor (15–24 de ani) a rămas în mare parte stagnantă (Figura1).

Figura 1. Participarea la forța de muncă (15–64), după gen (stânga), grupă de vârstă (dreapta)

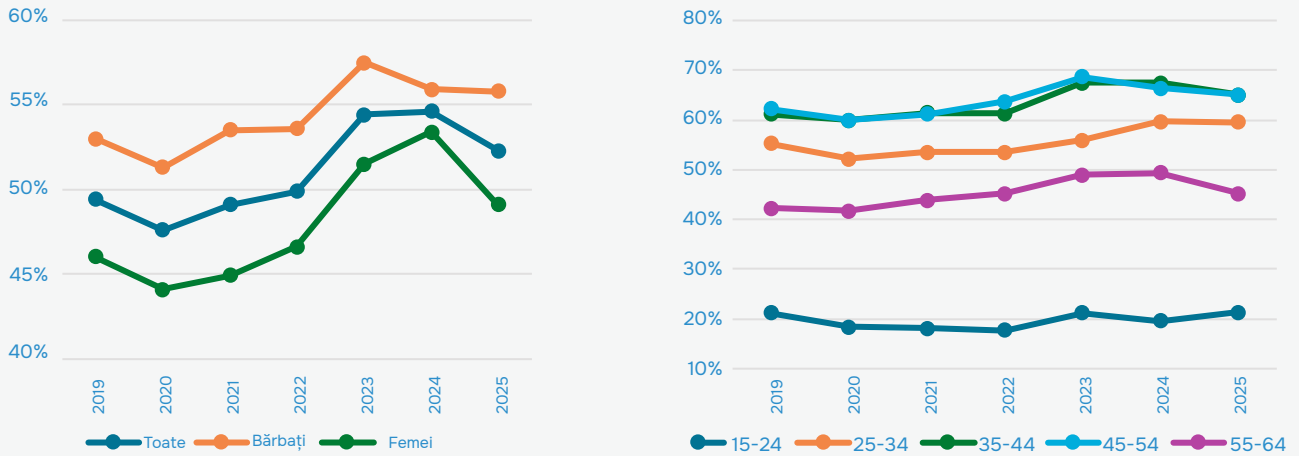

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele personalului Băncii Mondiale.

[3] Elaborat de Yashodhan Ghorpade, Abla Safir, Marjan Petreski, Sanja Madzarevic Sujster, Marijana Jasarevic și Marcel Chistruga. Bazat pe Safir et al., în curs de apariție. Diagnosticul pieței muncii din Republica Moldova, Banca Mondială (2025).

Participarea la forța de muncă și ocuparea în Moldova rămân mult sub media Uniunii Europene (UE27) (aproximativ 75 la sută), precum și sub media țărilor cu venituri medii superioare (aproximativ 70 la sută). Comparativ cu țările Uniunii Europene și cu țările candidate la aderarea la UE din Balcanii de Vest, ratele de participare ale bărbaților sunt sub mediile acestora în majoritatea grupelor de vârstă, cu excepția vârstei de 65+ ani (Figura 2). Moldova trebuie să atragă pe piața muncii mai mulți bărbați aflați la vârsta aptă de muncă și să întârzie pensionarea. Rata de participare a femeilor în Moldova este mai apropiată de media Balcanilor de Vest. Muntenegru și Albania sunt mai aproape de media UE de 82,4 la sută sau chiar o depășesc în ceea ce privește rata de participare a persoanelor cu vârsta de 25–54 de ani. Ratele de participare ale femeilor din Moldova rămân constant sub mediile UE pentru toate grupele de vârstă aptă de muncă, cel mai mare decalaj fiind în rândul tinerilor și al grupei de vârstă 25–54 de ani. Acest lucru indică un potențial substanțial de muncă nevalorificat, în pofida șomajului scăzut.

Figura 2. Rata de participare la forța de muncă după gen, Moldova, UE și Balcanii de Vest

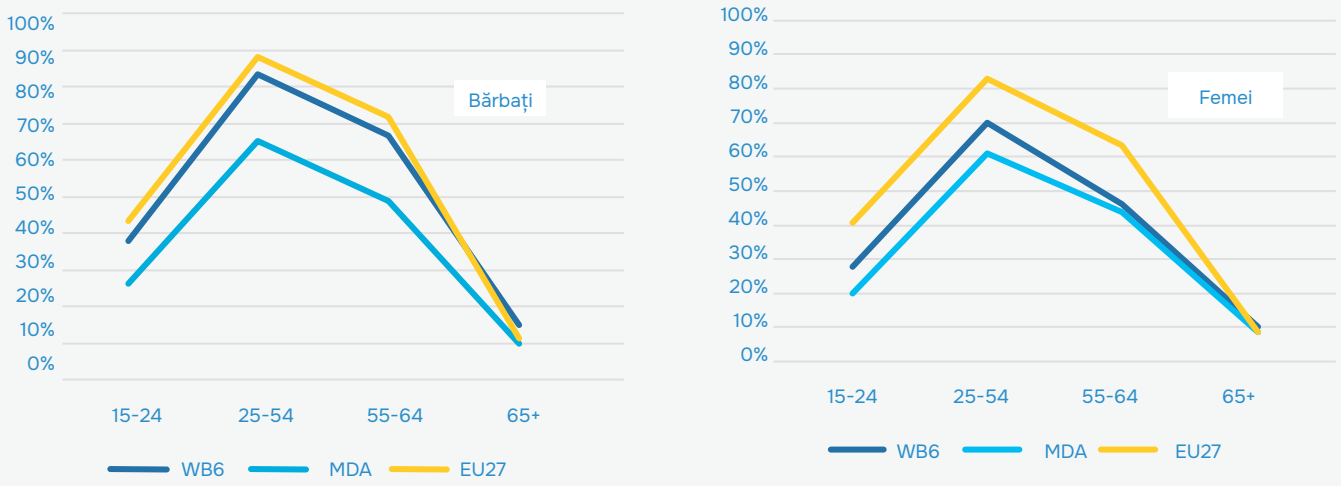

Sursa: Oficiul Național de Statistică, Eurostat, calcule ale personalului Băncii Mondiale.

Populația de vârstă activă continuă să se reducă, concomitent cu diminuarea ratei șomajului.

Rata șomajului în Moldova a rămas scăzută. Lucrătorii tineri au înregistrat o creștere a ratei șomajului la peste 11 la sută în 2023, urmată de o moderare până la 7,4 la sută în 2025. Acest lucru indică dificultăți în tranziția de la școală la muncă, în contextul unei emigrări ridicate. Încurajator este faptul că rata șomajului a rămas scăzută în rândul femeilor și al lucrătorilor mai în vârstă (55+), în pofida creșterii participării la forța de muncă (Figura 3). Totuși, șomajul scăzut nu reflectă doar o ocupare puternică și trebuie evaluat în contextul emigrării și al participării scăzute la forța de muncă, unde aproape 50 la sută din populația de vârstă activă este inactivă.

Figura 3. Rata șomajului (15–64), după gen (stânga), după vârstă (dreapta)

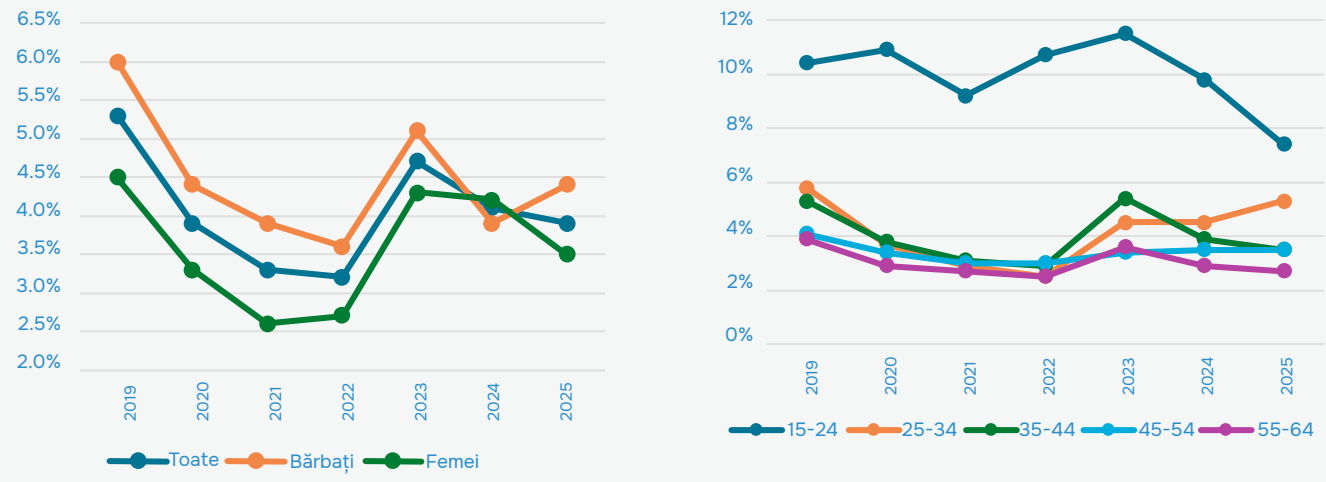

Sursa: Biroul Național de Statistică, calculele personalului Băncii Mondiale.

Declinul demografic maschează tendințele reale ale ocupării în Moldova. Indicatorii actuali ai ocupării par stabili sau pozitivi doar pentru că lucrează un procent mai mare din populația rămasă, deși numărul total al lucrătorilor disponibili este în scădere. În timpul pandemiei, în 2020, ocuparea pe cap de locuitor[4] a scăzut în principal deoarece multe persoane au părăsit forța de muncă, în timp ce ocuparea stabilă în rândul celor care au rămas activi a atenuat declinul. În 2021–2022, acest tipar s-a inversat: odată cu redeschiderea economiei, ocuparea pe cap de locuitor a crescut, impulsionată aproape integral de creșterea participării la forța de muncă, cu o contribuție doar modestă din partea redresării ratei ocupării. După pandemie, lucrătorii anterior inactivi au revenit pe măsură ce economia s-a redeschis, însă câștigurile generale au fost temperate de scăderea populației de vârstă activă și de oportunitățile mai mari de angajare în străinătate (Figura 4). Aceasta înseamnă că creșterea economică și îmbunătățirile pe piața muncii vor depinde mai mult de activarea persoanelor inactive decât de reducerea suplimentară a șomajului.

Figura 4. Creșterea ocupării pe cap de locuitor și factorii acesteia (15-64)

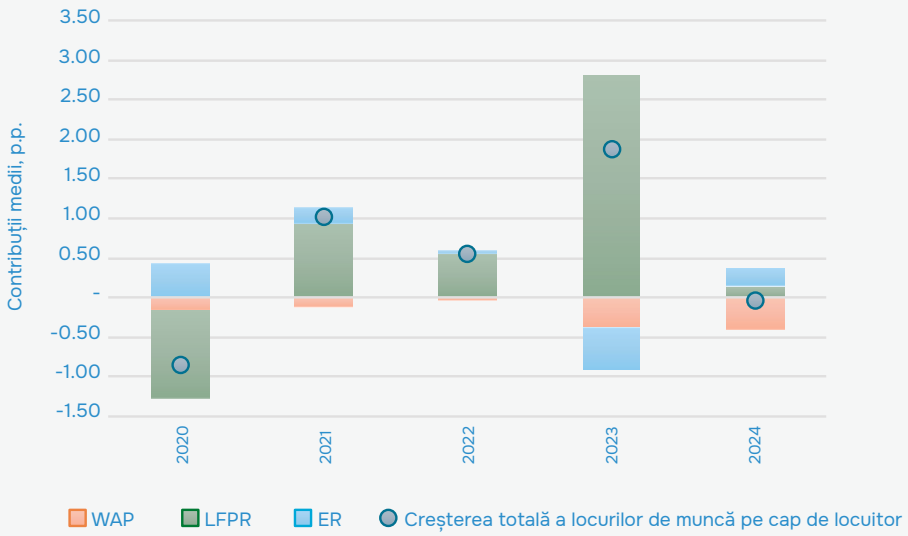

Sursa: Date anuale din AFM; calculele autorilor. Notă: WAP: Populația de vârstă activă; LFPR: Rata de participare la forța de muncă; ER: Rata ocupării.

Piața muncii din Moldova este cel mai bine înțeleasă atunci când rezultatele pieței interne a muncii și fluxurile migrației internaționale sunt analizate împreună. În ultimele două decenii, Moldova a cunoscut o emigrare netă susținută, o parte semnificativă a populației sale de vârstă activă fie lucrând în străinătate, fie având intenții de migrare.[5] Aceasta creează un mecanism structural de ajustare diferit față de majoritatea economiilor: oferta de forță de muncă este extrem de mobilă transfrontalier, nu doar între sectoarele interne.

Migrația influențează direct deciziile privind participarea la forța de muncă. Pentru multe persoane - în special tineri și bărbați aflați la vârsta aptă de muncă - migrația acționează ca o alternativă la intrarea pe piața internă a muncii, reducând participarea, în timp ce migrația de întoarcere sau schimbările condițiilor externe pot majora rapid participarea. Totodată, datorită apropierii de UE, migrația majorează salariile minime, deoarece gospodăriile compară veniturile interne cu salariile din străinătate. Împreună cu sprijinul oferit de veniturile din remitențe, acest lucru reduce stimulentele de a accepta pe plan intern[6] locuri de muncă cu productivitate scăzută sau salarii mici și contribuie la subutilizarea competențelor.

Migrația modelează piața muncii din Moldova prin trei canale principale. În primul rând, aceasta reduce direct oferta internă de forță de muncă. Deoarece persoanele mai tinere, cu un nivel mai mare de educație și foarte mobile sunt disproporționat mai predispuse să emigreze, această tendință continuă generează deficite grave de competențe și diminuează capacitatea economiei de transformare structurală. În al doilea rând, migrația majorează salariile minime. Pentru că gospodăriile compară frecvent oportunitățile de muncă interne cu perspectivele unor salarii mai mari în străinătate, stimulentele de a accepta locuri de muncă locale cu productivitate scăzută se reduc semnificativ. În al treilea rând, deși migranții care se întorc au potențialul de a aduce în economia internă competențe și experiență noi, reintegrarea lor cu succes depinde și de disponibilitatea unor oportunități adecvate de angajare. Necesitățile persoanelor reîntoarse includ adesea asistență financiară, angajare cu un salariu mai bun, angajare în apropierea locului de trai, angajare în domeniul lor și recunoașterea calificărilor obținute în străinătate.[7]

[4] Ocuparea forței de muncă pe cap de locuitor este definită ca numărul de angajați ca pondere din populația totală.

[5] Profilul extins al migrației din Moldova 2010-2015

[6] Impactul Războiului din Ucraina asupra moldovenilor întorși din străinătate, OIM

[7] Impactul Războiului din Ucraina asupra moldovenilor întorși din străinătate, OIM

Creșterea participării la forța de muncă nu se traduce automat într-o ocupare internă mai mare. O parte din oferta de forță de muncă nou activată poate fi absorbită în străinătate, în special atunci când cererea internă de forță de muncă este slabă sau nu corespunde competențelor disponibile. Aceasta implică faptul că îmbunătățirile pe piața muncii depind nu doar de activarea lucrătorilor, ci și de extinderea cererii interne de forță de muncă, în special în sectoarele cu productivitate mai ridicată. În lipsa unei creări mai puternice de locuri de muncă și a unei transformări structurale, câștigurile de participare se vor manifesta probabil printr-o migrație mai ridicată, și nu prin creșteri susținute ale ocupării și productivității interne, în special în cazul bărbaților și al tinerilor.

La nivel sectorial, schimbările structurale lente de pe piața muncii reflectă un dinamism economic încă insuficient.

Transformarea structurală a Moldovei rămâne lentă, cu o ușoară scădere a ocupării în agricultură și o ușoară creștere a ocupării în serviciile care necesită competențe. Între 2019 și 2024, ponderea ocupării în agricultură a scăzut de la 20 la 18 la sută, în timp ce ocuparea în TIC, serviciile profesionale și învățământ s-au extins doar ușor. Industria, în special sectorul de producere, a rămas în general stabilă, la aproximativ 12 la sută din ocuparea totală. Comerțul a rămas al doilea cel mai mare angajator, dar ponderea acestuia a scăzut de la 17 la 15 la sută în această perioadă. Ocuparea în sănătate și educație a crescut de la 17 la 19 la sută. Ocuparea în TIC a crescut de la 2,1 la 3,6 la sută, probabil în legătură cu creșterea exporturilor de servicii IT (Figura 5).

Figura 5. Componența sectorială în timp

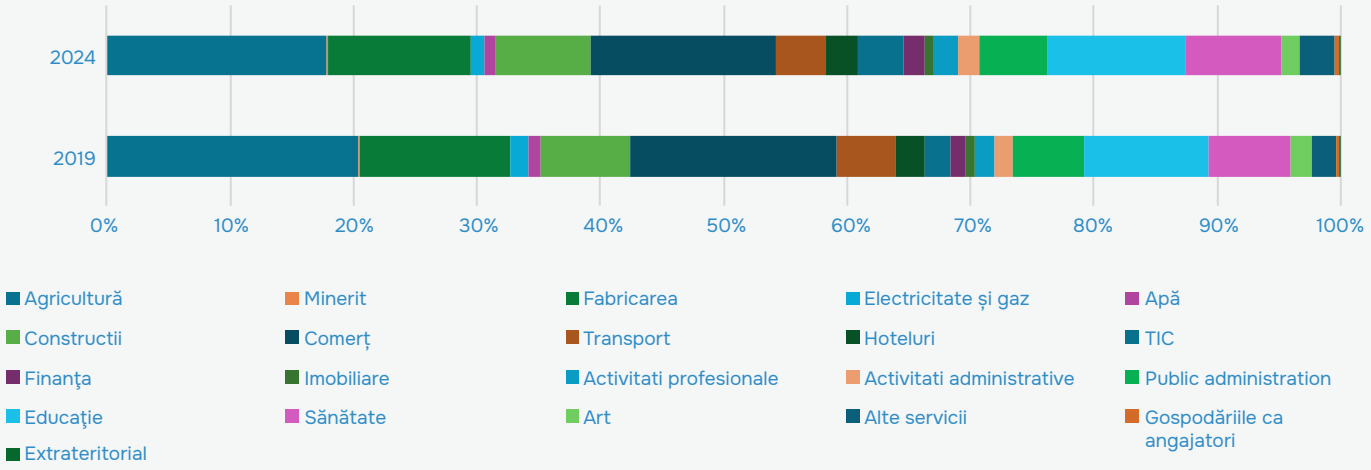

Sursa: Date anuale din AFM; calculele autorilor.

Ritmul lent al transformării structurale reflectă un dinamism slab al companiilor și o extindere limitată a sectoarelor cu productivitate ridicată. Creșterea ocupării în TIC și în serviciile profesionale este încurajatoare, dar rămâne marginală și prea mică pentru a genera creșteri agregate ale productivității. Acest lucru sugerează că barierele în calea intrării companiilor, creșterii și extinderii în sectoarele cu activitate comercială continuă să limiteze cererea pentru forță de muncă cu competențe înalte. În același timp, concentrarea continuă a ocupării în sectoare cu productivitate scăzută - agricultura și serviciile cu valoare redusă - indică o constrângere structurală a cererii. Fără o creștere mai puternică a sectoarelor productive, îmbunătățirile în domeniul competențelor și educației s-ar putea să nu fie pe deplin absorbite pe plan intern, consolidând presiunile migrației externe.

Informalitatea rămâne ridicată, chiar dacă ocuparea salarială a crescut în ultimii ani.

Ponderea ocupării salariale a crescut, indicând o orientare către muncă mai productivă. În 2024, 81 la sută dintre lucrătorii moldoveni erau salariați, în creștere față de 78 la sută în 2019. Aceasta reflectă o tranziție treptată de la microîntreprinderi și auto-angajare către locuri de muncă salariale mai productive. Aproximativ 17 la sută dintre lucrătorii din Moldova sunt angajați informal, cu o scădere agregată din 2019. Informalitatea este cea mai ridicată în agricultură în cazul lucrătorilor salariați și în construcții în cazul lucrătorilor pe cont propriu.

Informalitatea este concentrată în rândul lucrătorilor cu competențe reduse și al celor defavorizați. În Moldova, ocuparea informală urmează linii de separare demografice și profesionale distincte. Conform standardelor internaționale de clasificare, informalitatea este concentrată în rândul muncitorilor cu competențe reduse (inclusiv servicii, meserii și agricultură), al populației rurale, al lucrătorilor salariați cu un nivel mai scăzut de educație și al tinerilor (15–24 de ani) (Figura 6).

Figura 6. Informalitatea după caracteristici cheie: lucrători salariați (stânga), lucrători pe cont propriu (dreapta) (2024)

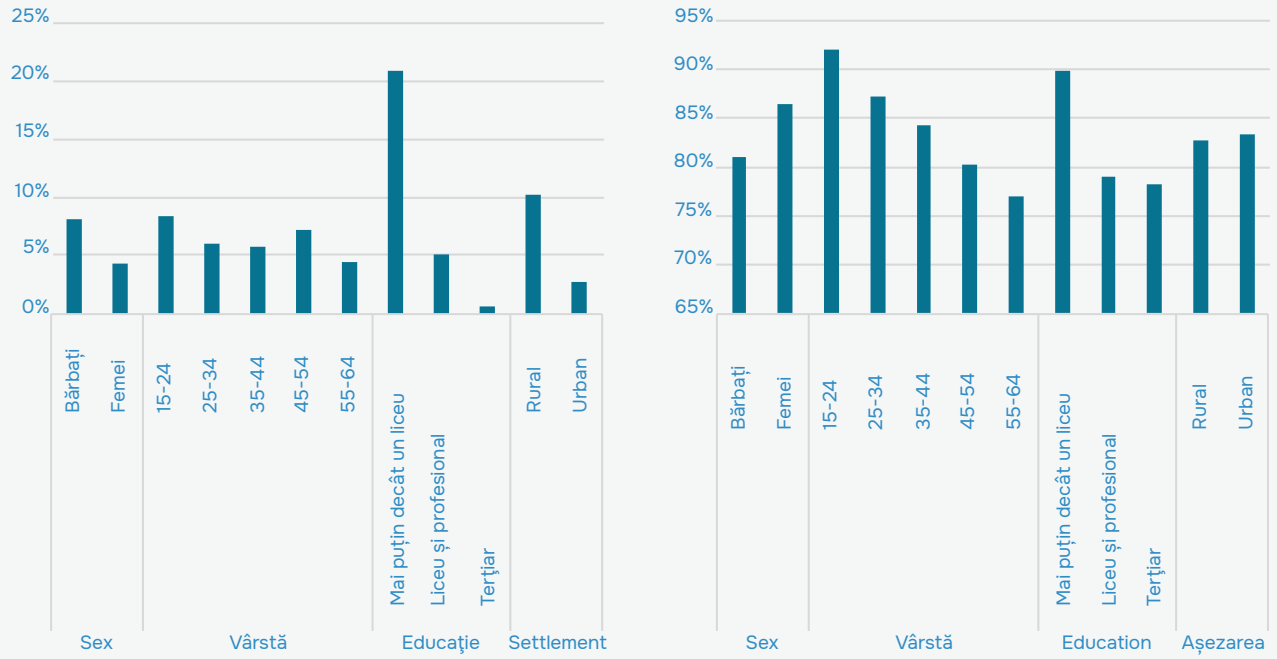

Sursa: Date anuale din AFM; calculele autorilor.

Deși lucrătorii salariați informali sunt suprareprezentați în partea de jos a distribuției veniturilor, cea mai mare parte a diferenței salariale dintre lucrătorii informali și cei formali este explicată mai degrabă de nivelele de educație, vârstă, ocupație și sector, decât de informalitatea în sine. Penalizarea salarială brută asociată informalității este mare: 26 la sută în 2024 și 28 la sută în 2019. Odată ce aceste caracteristici sunt luate în considerare, decalajul se reduce brusc și devine statistic indistinct de zero în 2024 (și scade la aproximativ 10 la sută în 2019). Cu alte cuvinte, dezavantajul salarial este determinat în principal de competențele reduse, nu de statutul informal, ceea ce evidențiază importanța reformelor care sporesc productivitatea, alături de eforturile de formalizare.

Învățământul terțiar este un factor major pentru rezultate mai bune pe piața muncii, în timp ce diferența salarială de gen persistă .

Învățământul terțiar este asociat cu salarii substanțial mai mari. Lucrătorii salariați cu studii terțiare din Moldova câștigă salarii (la oră) cu aproximativ 57 la sută mai mari decât lucrătorii cu un nivel de studii mai mic de studii decât cel liceal (învățământ secundar de treapta II). Randamentele învățământului terțiar au rămas, în general, stabile între 2019 și 2024. Diferența salarială dintre zonele urbane și cele rurale se reduce de la aproximativ 25 la 15 la sută după luarea în calcul a educației, reflectând niveluri mai ridicate de școlarizare în zonele urbane. Învățământul general secundar aduce doar o primă modestă, de aproximativ 10 la sută, comparativ cu lucrătorii cu un nivel de studii mai mic decât treapta liceala). Această primă dispare odată ce sectorul și industria sunt luate în considerare. Acest lucru sugerează că mulți lucrători cu studii secundare sunt angajați în locuri de muncă care nu le valorifică pe deplin competențele, ceea ce micșorează prima salarială pentru acest grup și poate spori stimulentele de a căuta oportunități mai bune în străinătate.

Studierea fundamentală este esențială pentru dezvoltarea viitoarei forțe de muncă a Moldovei. Accesul limitat la educația timpurie de calitate contribuie la inegalități adânc înrădăcinate, care ulterior se reflectă în rezultatele învățării. Elevii moldoveni au rezultate cu peste doi ani școlari în urmă față de colegii lor din OCDE la matematică, citire și științe, cele mai mari deficite fiind înregistrate în zonele rurale și defavorizate. Oportunitățile de învățare digitală sunt, de asemenea, rare. Mai puțin de unul din cinci elevi are acces la instrumente educaționale digitale, comparativ cu aproximativ 85 la sută în UE, ceea ce evidențiază necesitatea predării facilitate de tehnologie și a unei expuneri internaționale mai puternice. La nivel terțiar, sistemul nu ține pasul cu necesitățile pieței muncii. Puțini studenți absolvesc științe, tehnologie, inginerie și matematică (STEM). Curricula rămâne depășită, iar peste 60 la sută dintre persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă nu au calificări profesionale. Angajatorii raportează că doar aproximativ jumătate dintre absolvenți posedă abilități practice adecvate, în special în educație, matematică și statistică, și științele mediului, și solicită constant mai multă formare practică, programe modernizate și oportunități extinse de stagiere, pentru a se asigura că absolvenții sunt mai bine pregătiți pentru absorbția pe piața muncii.

Femeile au acces la mai multe locuri de muncă cu calificare înaltă și medie decât bărbații, însă salariile lor sunt mai mici decât cele ale bărbaților cu un nivel comparabil de educație. O diferență salarială de gen de aproximativ 5 la sută apare atunci când se ia în considerare educația în regresiile salariale econometrice, indicând faptul că femeile câștigă mai puțin decât bărbații la niveluri similare de educație. Această diferență poate proveni parțial din diferențele sectoriale în ocuparea bărbaților și femeilor. În 2024, 53 la sută dintre femeile angajate lucrau în sectorul public, comparativ cu 30 la sută dintre bărbați. Totuși, femeile câștigă mai puțin decât bărbații în aproape toate sectoarele, cu excepția agriculturii. De exemplu, în serviciile de piață care necesită competențe, bărbații câștigă cu aproximativ 40 la sută mai mult decât în agricultură, în timp ce prima corespunzătoare pentru femei este de doar aproximativ 20 la sută.

Tinerii moldoveni se confruntă cu niveluri ridicate de inactivitate și șomaj

Deși ratele NEET (tineri care nu sunt încadrați în muncă și nu urmează o formă de educație sau formare) sunt foarte scăzute în rândul celor de 15–19 ani, inactivitatea în rândul tinerilor de 20–24 de ani reflectă o fază de tranziție cu un amestec de cuprindere în cadrul sistemului educațional, căutare a unui loc de muncă și și faptul că aceștia nu se regăsesc pe piața muncii. Aproximativ 87 la sută atât dintre bărbații, și tinerele femei sunt inactivi și sunt încadrați în sistemul educațional, nelăsând practic nicio populație NEET în rândul tinerilor de 15–19 ani. Totuși, concentrându-ne pe grupa de vârstă 20–24 de ani, 16 la sută dintre bărbații de 20–24 de ani și 25 la sută dintre femeile de 20–24 de ani sunt inactivi și și nu sunt incluși în sistemului de învățământ, formând nucleul populației NEET.

Tinerii care lucrează în străinătate pot fi clasificați eronat ca inactivi, distorsionând indicatorii forței de muncă. Deși statisticile privind forța de muncă clasifică, de regulă, persoanele care lucrează în străinătate ca ocupate dacă acestea mențin legături puternice cu economia internă, răspunsurile la sondaje sugerează că mulți tineri implicați în muncă temporară sau informală peste hotare se declară inactivi. Aceasta creează o aparentă inconsecvență între participarea măsurată la forța de muncă și activitatea auto-raportată.

În rândul grupului care prezintă cea mai mare preocupare, adică tinerii inactivi și aflați în afara sistemului de învățământ, majoritatea bărbaților raportează de fapt că lucrează în străinătate, în timp ce femeile tinere menționează deja responsabilități de îngrijire. În cazul bărbaților tineri, inactivitatea este dominată de factori legați de muncă, mai degrabă decât de detașarea de piața muncii. Mai mult de jumătate dintre bărbații inactivi și aflați în afara sistemului educațional raportează că lucrează în străinătate, reflectând implicarea timpurie în migrația externă, în timp ce un alt sfert dintre acești bărbați raportează că sunt inactivi din cauza unei maladii (Figura 7). În contrast, inactivitatea femeilor tinere este determinată într-o măsură covârșitoare de responsabilități de îngrijire și familiale, menționate de două treimi dintre tinerele femei inactive și aflate în afara sistemului educațional, indicând tranziții timpurii către roluri neplătite de îngrijire chiar înainte de stabilirea unei legături stabile cu piața muncii. Migrația joacă un rol mult mai mic în cazul femeilor tinere, iar cele care raportează că sunt bolnave reprezintă o pondere mai limitată. Aceste diferențe sugerează că, în rândul tinerilor aflați în afara sistemului educațional, inactivitatea reflectă o specializare timpurie bazată pe gen, bărbații tineri intrând pe traiectorii profesionale internaționale, iar femeile tinere retrăgându-se în roluri familiale chiar de la începutul vieții profesionale - tipare care riscă să modeleze perspectivele de angajare pe termen lung și să consolideze diferențele de gen pe parcursul ciclului de viață.

Figura 7. Motivul inactivității după gen în rândul tinerilor de 15–24 de ani aflați în afara sistemului educațional, 2024

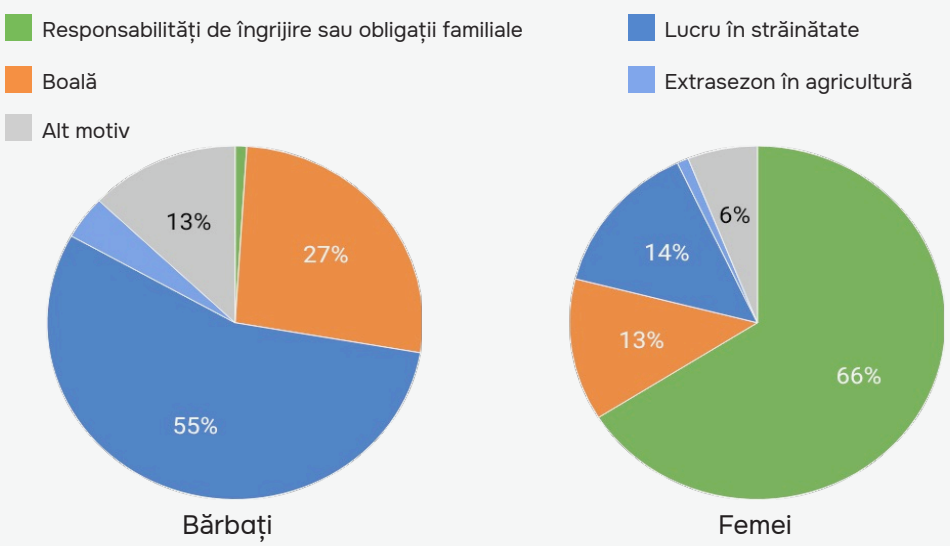

Sursa: Date anuale ale AMF; calcule ale autorilor.

În rândul celor care participă pe piața muncii, șomajul ridicat în rândul tinerilor și locurile de muncă de calitate joasă pentru cei care lucrează indică dificultăți în generarea unor locuri de muncă potrivite. Oportunitățile de migrație și salariile minime ridicate joacă un rol central. O mare parte dintre tineri compară ofertele interne de muncă cu potențialele venituri din străinătate, iar rezultatele Anchetei Forței de Muncă indică faptul că aproximativ 42 la sută dintre tineri raportează că refuză locuri de muncă din cauza salariilor mici (Figura 8). Mulți tineri moldoveni ar putea aștepta activ oportunități mai bine plătite, adesea în afara țării. În alte cazuri, este posibil să nu existe suficiente oportunități potrivite acolo unde locuiesc tinerii cu restricții de mobilitate (în special femeile). Acești factori subliniază riscul ca tinerii Moldovei să nu-și dezvolte pe deplin sau să nu-și valorifice potențialul productiv în economia internă.

Figura 8. Principalele motive pentru refuzarea unui loc de muncă, 2024

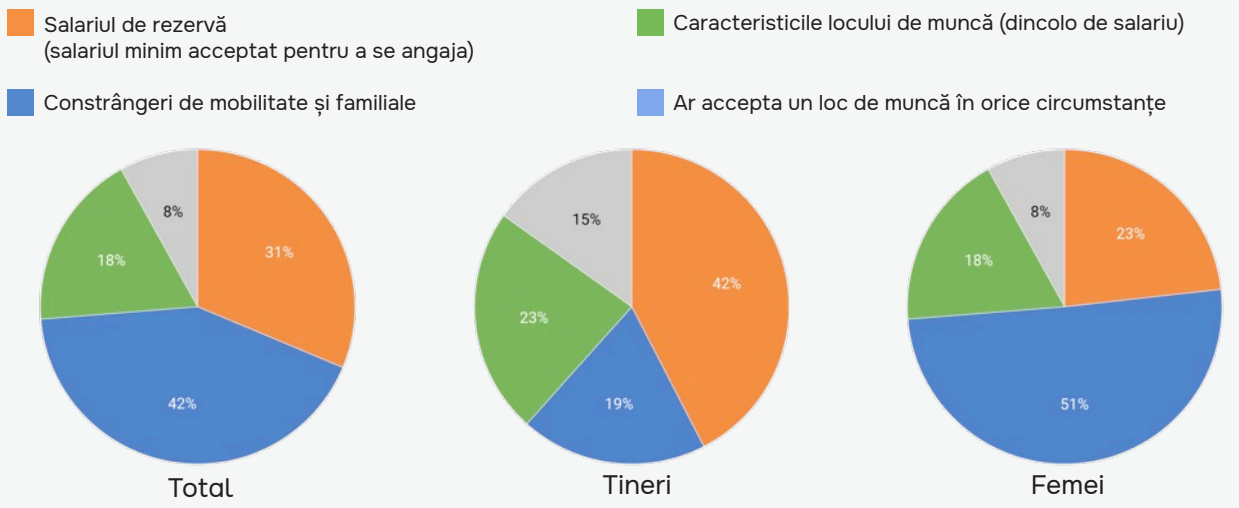

Sursa: Date anuale din AFM; calculele autorilor. **Notă:** Persoane șomere cu vârsta de 15–64 de ani. Tineri = persoane de 15–24 de ani. Caracteristicile postului includ locuri de muncă cu competențe reduse, recalificare, lipsa contractului, mediu de lucru inadecvat, muncă neinteresantă și condiții de muncă nefavorabile. Mobilitatea și constrângerile familiale includ relocarea, naveta lungă și separarea familiei. Număr de observații: Total (430), Femei (225), Tineri (56).

Pentru persoanele ocupate, calitatea locurilor de muncă poate fi îmbunătățită printr-o mai mare stabilitate a ocupării, salarii mai ridicate și condiții de muncă mai bune.

Tinerii angajați se confruntă cu acces limitat la ocupare stabilă și formală la intrarea pe piața muncii, ceea ce duce la o expunere disproporționată la informalitate și la condiții de muncă mai slabe. Unul din patru tineri care lucrează este angajat informal, comparativ cu 19 la sută în rândul lucrătorilor de 25–64 de ani (Figura 9).[8] Aceste tipare indică bariere structurale în tranziția de la școală la muncă, unde tinerii obțin acces inițial pe piața muncii în principal prin locuri de muncă de calitate joasă, și nu prin traiectorii profesionale stabile

Figura 9. Dimensiuni ale calității locurilor de muncă, 2024, după vârstă (stânga) și gen (dreapta)

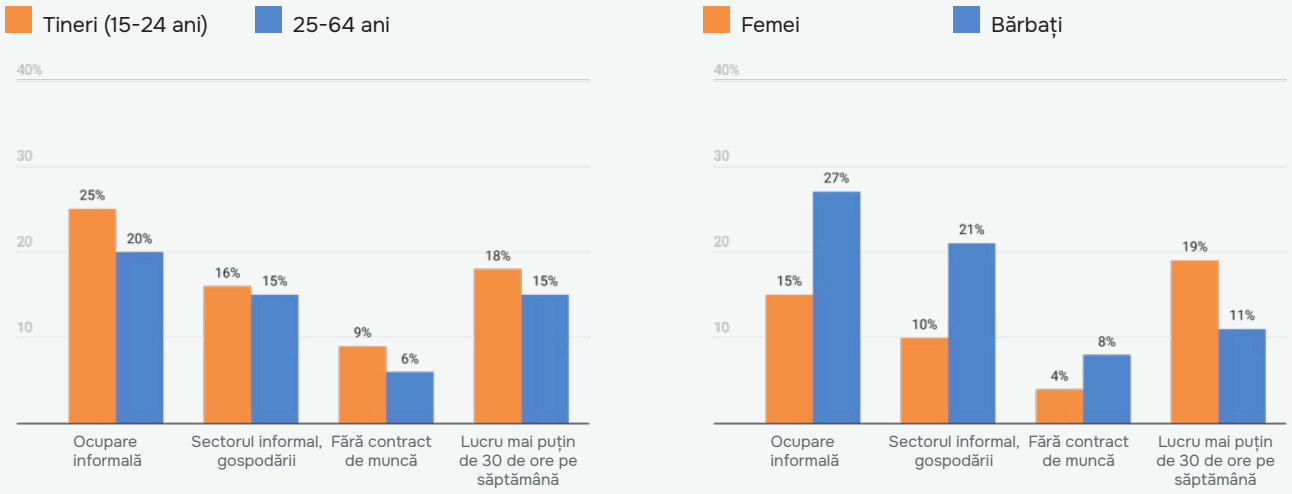

Sursa: Date anuale din AFM; calculele autorilor. Notă: Persoane ocupate cu vârsta de 15–64 de ani. Definiția informalității este aceeași ca în Secțiunea 3 și ca definiția BNS

[8] Informalitatea angajaților formali se referă la angajații formali care îndeplinesc cel puțin una dintre următoarele condiții: angajatorul nu plătește contribuții sociale pentru aceștia și/sau nu beneficiază de concediu anual plătit și/sau în caz de boală sau traumă, nu beneficiază de concediu medical plătit. Auto-angajarea informală se referă la angajații pe cont propriu și angajatorii

Priorități de politici: Transformarea rezilienței pieței muncii în îmbunătățiri durabile ale ocupării și rezultatelor pe piața muncii.

Moldova se confruntă cu un paradox al pieței muncii: șomaj scăzut - sub 4 la sută în 2025 - și participare scăzută la forța de muncă, de 52 la sută, în special în rândul femeilor, tinerilor și vârstnicilor. Această problemă este agravată de presiunile demografice tot mai accentuate: populația de vârstă activă s-a redus deja considerabil și se preconizează că va continua să scadă până în 2050. Deși creșterea participării ar putea extinde oferta de forță de muncă, principala constrângere se află pe partea cererii. Economia Moldovei generează prea puține locuri de muncă bine plătite și cu productivitate ridicată pentru a absorbi numărul tot mai mare de lucrători educați. Drept urmare, multe persoane fie rămân inactive, fie caută oportunități în străinătate. Abordarea neconcordanțelor de competențe necesită ambele elemente: o pregătire mai bună a lucrătorilor și o cerere mai puternică pentru competențele lor. În cele din urmă, provocarea principală a Moldovei nu este doar crearea mai multor locuri de muncă, ci promovarea unor locuri de muncă mai bune, care pot reține și valorifica eficient talentul intern.

Pentru a crea locuri de muncă mai bune, guvernul trebuie să acționeze coordonat și decisiv și să se concentreze pe:

- Crearea infrastructurii fundamentale pentru locuri de muncă: dezvoltarea competențelor pregătite pentru viitor, creșterea participării, prelungirea vieții profesionale, utilizarea strategică a migrației, sprijinirea tranziției și activării tinerilor, îmbunătățirea calității locurilor de muncă și a incluziunii;

- Consolidarea guvernanței și crearea unui mediu de reglementare previzibil: dezvoltarea capacităților companiilor și sprijinirea adoptării tehnologiilor, stimularea concurenței, reformarea întreprinderilor de stat (ÎS), reforme de reglementare, sprijinirea start-up-urilor inovatoare și performante, dezvoltarea unui ecosistem inovator; și

- Mobilizarea capitalului privat pentru ca sectorul privat să se extindă și să creeze locuri de muncă mai multe și mai bune: promovarea modernizării digitale și verzi a companiilor, conectarea la piețele globale, atragerea finanțării din sectorul privat pentru transformare.

1. **Susținerea unei participări mai ridicate la forța de muncă, în special în rândul femeilor și tinerilor**

- Elaborarea parcursurilor ALMP (măsuri active de ocupare a forței de muncă) dedicate pentru tineri, femei, grupuri vulnerabile și gospodării rurale care să abordeze barierele specifice în participarea și tranziția de la școală la muncă, susținute de sisteme informatice mai bune pe piața muncii, cu date actualizate, dezagregate pe gen.

- Clarificarea și modernizarea reglementărilor privind munca flexibilă și cu jumătate de normă, asigurând în același timp beneficii și protecții proporționale, pentru a facilita accesul și menținerea pe piața muncii pentru părinții și îngrijitorii tineri, în special pentru femei.

- Extinderea accesului la servicii de îngrijire accesibile și de calitate pentru copii și vârstnici, pentru a ușura povara îngrijirii, în special pentru femei, și pentru a permite o participare mai mare și mai stabilă pe piața muncii.

2. **Îmbunătățirea tranziției de la școală la muncă prin ALMP care sprijină potrivirea locurilor de muncă, precum și perfecționarea competențelor și alinierea formării competențelor la necesitățile pieței muncii**

- Creșterea treptată a investițiilor în serviciile publice de ocupare și în ALMP până la nivelurile observate în țările comparabile din UE, sporind în același timp eficacitatea acestora prin instrumente digitale pentru căutarea și potrivirea locurilor de muncă.

- Modernizarea sistemului de informații privind piața muncii pentru a furniza date actualizate și dezagregate pe gen, a identifica deficitele de competențe care trebuie acoperite de forța de muncă internă și străină, a urmări în timp real nivelurile și tendințele indicatorilor-cheie ai pieței muncii și a reduce neconcordanțele de competențe prin fundamentarea intervențiilor pe dovezi.

- Extinderea consiliilor sectoriale pentru competențe către sectoare noi, pentru a identifica ocupațiile emergente și a consolida rolul consultativ al sectorului privat și capacitatea de a proiecta și implementa programe de formare relevante și de înaltă calitate.

- Dezvoltarea prognozării competențelor ca instrument activ de politici prin construirea unui sistem integrat de informații privind piața muncii, pentru trecerea de la politici reactive la politici orientate spre viitor.

3. **Valorificarea migrației și implicării diasporei pentru consolidarea piețelor interne ale muncii**

- Actualizarea politicilor de migrație pentru o implicare mai bună a diasporei și gestionarea imigrației, pentru a contribui la atenuarea deficitului de forță de muncă și la readucerea în Moldova a competențelor, investițiilor și rețelelor.

- Simplificarea procedurilor pentru permisele de ședere și de muncă, inclusiv pentru persoanele strămutate și lucrătorii la distanță, pentru a spri-

jini integrarea lor pe piața muncii și a canaliza o parte din migrația externă către ocupare internă productivă.

4. **Accelerarea reformelor în domeniul competențelor și educației pentru alinierea la necesitățile pieței muncii**

- Modernizarea curriculei școlare și universitare în conformitate cu cadrele de competențe ale UE, cu un accent mai puternic pe STEM și TIC, precum și pe alte sectoare cu deficit de competențe.

- Extinderea formării inițiale și continue a cadrelor didactice, în special în STEM și competențe digitale, și investirea în instrumente de învățare digitală și infrastructură școlară modernizată, pentru a reduce lacunele de învățare și a îmbunătăți angajabilitatea tinerilor, în special în zonele rurale și defavorizate.

5. **Stimularea productivității și a creării de locuri de muncă formale printr-un mediu de afaceri mai bun**

- Simplificarea reglementărilor și licențierii pentru afaceri, stimularea concurenței între sectoare și îmbunătățirea serviciilor G2B.

- Extinderea accesului la finanțare pentru ÎMM-uri, pentru a încuraja antreprenoriatul, formalizarea și crearea de locuri de muncă, inclusiv în rândul tinerilor.

- Restructurarea întreprinderilor de stat și privatizarea celor din sectoarele comerciale, pentru a asigura condiții concurențiale echitabile.

6. **Consolidarea formalizării muncii**

- Adoptarea unei abordări bazate pe risc în aplicarea legislației, pentru a trece de la controale ample și nețintite la un sistem de conformare bazat pe risc.

- Consolidarea integrării datelor și digitalizării.

- Eforturile de formalizare ar trebui să fie ancorate într-o implicare mai puternică a asociațiilor patronale și a sindicatelor. De exemplu, asociațiile de afaceri pot contribui la identificarea practicilor informale, în timp ce sindicatele pot ajuta la raportarea subdeclarării salariilor.

Referințe

International Labour Organization. (2020). Youth transitions to work in Moldova: Evidence from school to work transition surveys. Geneva, Switzerland: International Labour Office.

International Organization for Migration. (2019). Migration in Moldova: A country profile 2019. Geneva, Switzerland: International Organization for Migration.

Safir, A., Ferre, C., Ghorpade, Y., & Petreski, M. (2026 - forthcoming). Moldova labor diagnostic: Background analysis for the new National Employment Program. Washington, DC: World Bank.

United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2020). International migrant stock 2020 (United Nations database, POP/DB/MIG/Stock/Rev.2020). New York, NY: United Nations

World Bank. (2025). A Policy Roadmap for Moldova's Incoming Government. Moldova Policy Notes. November 2025. World Bank.

WORLD BANK GROUP